(Revision Of Previous Class)

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਲੱਭੋ। Find the largest number from the following:
3687, 3688, 3876, 3867, 3786

2. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ। Find the smallest number from the following :
1023, 1203, 2103, 1013, 1103, 1301

3. 1, 2, 4 ਅਤੇ 6 ਤੋਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸਭ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ।
Find the smallest number that can be made using the digits 1, 2, 4 and 6.

4. 5, 8, 7 ਅਤੇ 9 ਤੋਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ।
Find the largest number that can be made using the digits 5, 8, 7 and 9.

5. ਅੰਕਾਂ 5, 6 ਅਤੇ 8 ਤੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਕ ਦੋਬਾਰਾ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।
Numbers which can be made using 5, 6 and 8 such that no digit is repeated.

6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਵੱਧਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। Write each of the following group in ascending order.

(i) 2354, 3425, 2435, 2524, 2358 ______________________

(ii) 15263, 16235, 15326, 15236, 16253 ______________________

(iii) 2876, 2768, 2687, 2678, 2786 ______________________

(iv) 34576, 36258, 37268, 36528, 35826 ______________________

7. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੁਣਨਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।
Find the following product.

(i)	(ii)	(iii)	(iv)
73	89	272	197
x 46	x 83	x 96	x 57

8. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਾ ਭਾਗਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।
Divide the following :

(i) 807 ÷ 9 (ii) 782 ÷ 7 (iii) 576 ÷ 24 (iv) 869 ÷ 22

9. ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਜਿਸਤ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਕਰੋ। Write first five even numbers and add them.

10. ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿਸਤ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ। Write the largest 3 digit even number.

11. 7 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਗੁਣਜ ਲਿਖੋ। Write first 6 multiples of 7.

12. 97856 ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ 7 ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਲ ਲਿਖੋ। Write place value of number 7 in 97856.

13. 4 cm ਲੰਬਾ ਇੱਕ ਰੇਖਾਖੰਡ ਬਣਾਓ। Draw a 4 cm long line segment.

14. 2.5 cm ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਵਾਲਾ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ। Draw a circle of radius 2.5 cm.

15. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ। Write the names of the following figures.

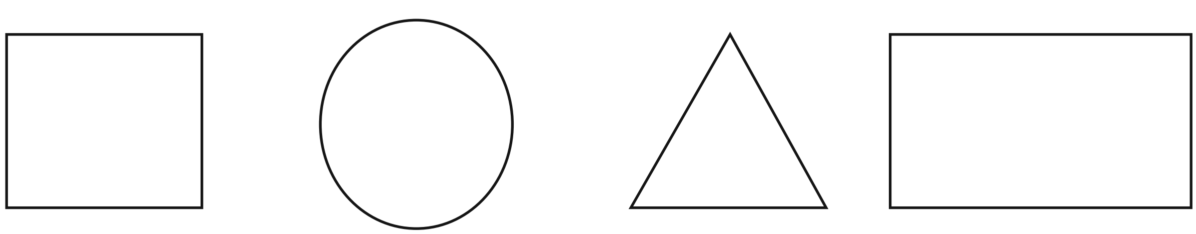

_______________ _______________ _______________ _______________

(Knowing Our Numbers)

1. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ ਤੇ ਗੋਲਾ ਲਗਾਓ। Circle the smallest number.
(i) 4536, 4892, 4370, 4452 (ii) 25286,25245,25270,25210

2. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਤੇ ਗੋਲਾ ਲਗਾਓ। Circle the greatest number.
(i) 1473, 89423, 100, 5000, 310 (ii) 2853, 7691, 9999, 12002,124

3. (i) ਬਗੈਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 9,7,4,1 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ ਬਣਾਓ। ....
Without repeating the digits, Write the smallest number with four digits. ....

(ii) ਬਗੈਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 5,4,0,3 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਬਣਾਓ। ....
Without repeating the digits, Write the greatest number with four digits. ....

4. ਇਹਨਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਉਪਰੰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।
Observe the following figure & then answer the following questions

ਰਾਮ (Ram) (160 ਸਮ) ਡੋਲੀ (Dolly) (154 ਸਮ) ਮੋਹਨ (Mohan) (158 ਸਮ) ਸ਼ਮੀ (Shami) (159 ਸਮ)

(i) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਕੌਣ ਹੈ? Who is the tallest? ________________
(ii) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਕੌਣ ਹੈ?Who is the shortest? ________________
(iii) ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬਾਈਆਂ ਵਧਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। ______________________________
Write their heights in ascending order. ______________________________________
(iv) ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬਾਈਆਂ ਘਟਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। ______________________________
Write their heights in descending order. ____________________________________

5. ਕਾਲਮ A ਅਤੇ B ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ। (Match columns A and B.)

ਕਾਲਮ A (ਰਮੋਨ ਸਖਿੰਆ ਅਕੰ) Column A (Roman Numerals)	ਕਾਲਮ B (ਹਿਦੂੰ ਅਰਬੀ ਸਖਿੰਆ ਅਕੰ) Column B (Hindu Arabic Numerals)
X	1000
D	50
L	100
C	10
M	500

6. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸੰਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਤੇ ਗੋਲਾ ਲਗਾਓ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੰਖਿਆ ਲੇਖਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।
Circle the number which is written in Indian number system.
(i) 78,921,092 (ii) 85,46,283 (iii) 9,84,32,70 (iv) 99,985,102

7. ਹੇਂਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿਉ
Answer the Following:

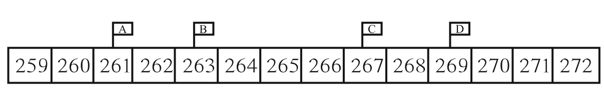

(i) ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਝੰਡੇ 270 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ 260 ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹਨ। __________
Find which flags are closer to 260 as compare to 270 __________
(ii) ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਝੰਡੇ 260 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ 270 ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹਨ। __________
Find which flag are closer to 270 as compare to 260 __________

8. (a) ਰੋਮਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਓ। (Write in Roman system.)

(I) 22 = _____ (II) 40 =_____

(b) ਹਿੰਦੂ ਅਰਬੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਓ। (Write in Hindu Arabic system.)

(I) LXV = _______ (II) LXIX = _______

9. (a) ਜੇਕਰ ਰਾਮ, ਰਮਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ 2 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੇਬ, 1 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੰਤਰੇ, 2 ਕੰਘੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਬਣ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਰਮਨ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ।
If Ram purchases 2 kg apples, 1kg oranges, 2 combs, and 1 cake of soap from Raman's shop, how much money Ram has to pay to Raman?

(b) ਜੇਕਰ ਰਾਮ, ਰਮਨ ਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਮਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰੇਗਾ।
If Ram gives Rs.200 note to Raman, how much money Ram will get back?

ਚਿੱਤਰ (Fig.)	ਮਦ Item	ਰੇਟ ਲਿਸਟ Rate list
	ਸੇਬ Apple	40 ਪ੍ਰਤੀ ਕਿ ਗ੍ਰ (per kg)
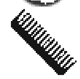	ਕੰਘਾ Comb	3 ਰੁਪਏ ਦਾ ਇੱਕ (Rs 3/- each)
	ਸੰਤਰੇ Orange	30 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ (per kg)
	ਸਾਬਣ Soap	8 ਰੁਪਏ ਦਾ ਇੱਕ (Rs 8/- each)

10. ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬਰਤਨ ਵਿੱਚ 4 ਲੀਟਰ 500 ਮਿ.ਲੀ. ਦਹੀਂ ਹੈ। 25 ਮਿ. ਲੀ. ਵਾਲੀ ਸਮਰਥਾ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਗਲਾਸ ਇਸ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
A big bowl contains 4 litre and 500 ml curd. How many glasses having capacity of 25 ml can be filled with this curd?

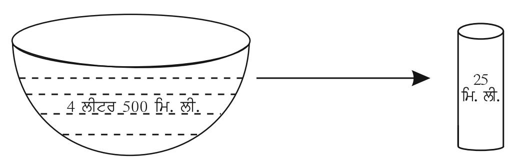

11. ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਅਰਬੀ ਸੰਖਿਆ ਅੰਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਓ।
Write the time shown by clocks in Hindu Arabic System.

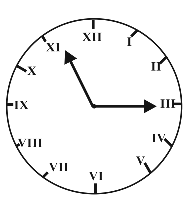

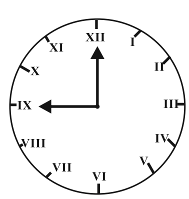

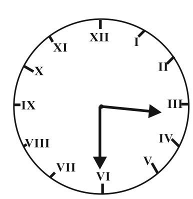

....

(Whole Numbers)

1. ਸਹੀ ਕਥਨ ਤੇ ✓ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਥਨ ਤੇ × ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ। (Put ✓ for true and × for false statement.)

(I) 1 ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।(1 is the smallest whole Number.) ☐

(II) 0 ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਪ੍ਰਾਕਿਤਕ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।(0 is the smallest Natural Number.) ☐

(III) 50 ਦਾ ਪਿਛੇਤਰ ਅੰਕ 49 ਹੈ।(49 is the predecessor of 50.) ☐

(IV) 530 < 503 ☐

(V) 600 ਸੰਖਿਆ 599 ਦੀ ਅਗੇਤਰ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।(600 is the successor of 599.) ☐

2. ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰੋ।
Solve the following sum using Number line.

(I) 3+4
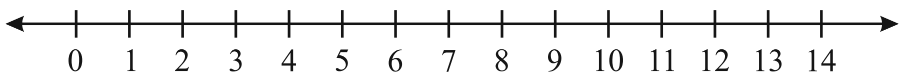

(II) 7−5
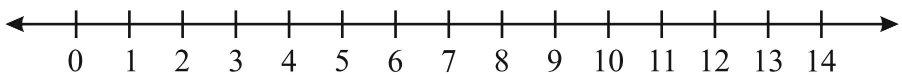

(III) 4×3
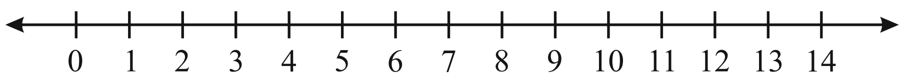

3. ਢੁੱਕਵੇਂ ਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜ ਪਤਾ ਕਰੋ। Find the sum by suitable rearrangement.

(I) 234+197+103

(II) 2+998+13

4. ਢੁੱਕਵੇਂ ਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਗੁਣਨਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। Find the product by suitable rearrangement.

(I) 4×166×25

(II) 8×1769×125

5. ਢੁੱਕਵੇਂ ਗੁਣ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ ਗੁਣਨਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। Find the product by using suitable properties

(I) 1005×168

(II) 12×35

6. ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉ (Match the following)

(I) 425×136 = 425×(6+30+100)	(a) ਗੁਣਨਫਲ ਲਈ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਗੁਣ (Commutativity under multiplication)
(II) 2×49×50 = 2×50×49	(b) ਜੋੜ ਲਈ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ (Commutativity under addition)
(III) 80+2005+20 = 80+20+2005	(c) ਜੋੜ ਉੱਤੇ ਗੁਣਨ ਦਾ ਵਿਤਰਣ (Distributivity of Multiplication over addition)

7. ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕੈਂਟੀਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੇ ਲਈ 20 ਰੁ: ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਲਈ 4 ਰੁ: ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ 5 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾਂ ਖਰਚ ਕਰੋਗੇ?

The School canteen charges Rs. 20 for lunch & Rs. 4 for milk for each day. How much will you spend in 5 days on these things?

8. ਕਿਸੇ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਦੀ ਪੈਟਰੋਲ ਟੈਂਕੀ ਵਿੱਚ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ 40 ਲੀਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਭਰਵਾਇਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਟੈਂਕੀ ਵਿੱਚ 100 ਲੀਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਭਰਵਾਇਆ। ਜੇਕਰ ਪੈਟਰੋਲ ਦਾ ਮੁੱਲ 50 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਪੈਟਰੋਲ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ।

Taxi driver filled his car petrol tank with 40 liters of petrol on Monday. The next day, he filled the tank with 100 litres of petrol. if the petrol costs Rs. 50 per litre. How much did he spend in all on petrol?

9. ਦਿੱਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਪਦ ਲਿਖੋ। (Study and complete the pattern)

1x8+1	= 9
12x8+2	= 98
123x8+3	= 987
1234x8+4	= 9876
12345x8+5	= 98765
_______x__+__	= _________
________x__+__	= _________

10. ਵਿਤਰਣ ਗੁਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। (Using Distributive property, Find the value of the following)

(a) 728 X 101

(b) 4275 X 125

11. ਦੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ: 4 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ– ∷

Give two numbers which can be represented as squares? e.g 4 can be represented as- ∷

12. ਦੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਇਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ: 6 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ– ⁚⁚⁚ ਜਾਂ ⠿

Give two numbers which can be represented as rectangles ? e.g 6 can be represented as ⁚⁚⁚ or ⠿

Worksheet-4 **ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ** **ਜਮਾਤ – ਛੇਵੀਂ**

(Playing With Numbers)

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਨਖੰਡ ਬਣਾਉ। (Write all the factors of following.)

(a) 12 (b) 8

2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ–ਦੋ ਗੁਣਜ ਲਿਖੋ। (Write the first two multiples of following.)

(a) 7 , ___ , ___ (b) 14 , ___ , ___ (c) 9 , ___ , ___

3. ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲਾ ਲਗਾਉ।(Circle the prime numbers.)

(a) 2 (b) 9 (c) 3 (d) 11 (e) 15

4. ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲਾ ਲਗਾਉ।(Circle the composite numbers.)

(a) 4 (b) 7 (c) 9 (d) 10 (e) 5

5. ਸਹੀ ਕਥਨਾਂ ਉੱਤੇ (✓) ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਥਨਾਂ ਉੱਤੇ (×) ਦਾ ਚਿੰਨ ਲਗਾਉ।
Mark (✓) on true statement (×) on false statement.

(a) 3 ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਟਾਂਕ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਹੈ। (3 in the smallest odd prime Number.)
(b) 63 ਇੱਕ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।(63 is a prime Number.)
(c) 12 ਇੱਕ ਟਾਂਕ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।(12 is a odd Number.)
(d) ਸਾਰੀਆਂ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਟਾਂਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।(All the prime Numbers are odd.)
(e) ਸਾਰੀਆਂ ਜਿਸਤ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਭਾਜ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।(All the even Numbers are composite.)
(f) 1 ਇੱਕ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।(1 is a prime Number.)

6. ਆਦਰਸ਼ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿਉ। Give two examples of perfect Numbers. _____ _____

7. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ 3 ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
Determine which of the following Numbers are divisible by 3.

(a) 123 (b) 336 (c) 127 (d) 59

8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਗੁਣਨਖੰਡ ਪਤਾ ਕਰੋ। (Find the common factors of following.)

(a) 4 ਅਤੇ 15 (b) 12, 16 ਅਤੇ 18

9. ਗੁਣਨਖੰਡ ਰੁੱਖ ਪੂਰੇ ਕਰੋ।(Complete the factor tree.

(a)

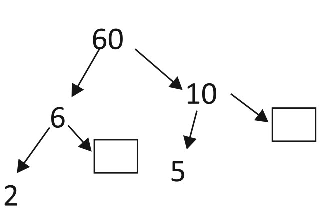

(b)

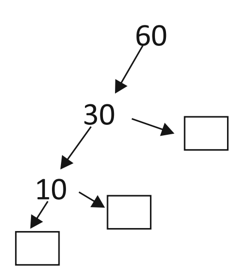

10. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ H. C. F. ਪਤਾ ਕਰੋ। (Find the H. C. F. of the following Numbers.)

(a) 24 ਅਤੇ 36 (b) 18 ਅਤੇ 60

(c) 9, 112, 49 (d) 18, 54, 81

11. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਜੋੜੇ ਸਹਿ-ਅਭਾਜ ਹਨ। (Which of the following are co-prime Numbers.)

(a) (2, 3) (b) (9, 12) (c) (9, 4) (d) (15, 45)

12. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦਾ L.C.M. ਪਤਾ ਕਰੋ। (Find the L.C.M. of the following Numbers.)

(a) 6, 9 (b) 15, 18

(c) 20, 25, 30 (d) 12, 16, 24, 36

13. ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੋ 18, 24 ਅਤੇ 32 ਨਾਲ ਭਾਗ ਹੋਵੇ।
Find the smallest 4-digit number which is exactly divisible by 18, 24 and 32.

14. ਸਵੇਰ ਦੀ ਸੈਰ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਵੇਲੇ ਪੈਰ ਉਠਾ ਕੇ ਚਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈਆਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 80 ਸਮ, 85 ਸਮ ਅਤੇ 90 ਸਮ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਿਊਨਤਮ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰੀ ਚੱਲੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ-ਪੂਰੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕਰਨ। In a morning walk three person step off together their steps measure 80 cm, 85 cm & 90 cm respectively. What is the minimum distance each should walk so that all can cover the same distance in complete number of steps.

(Basic Geometrical Ideas)

1. ਇੱਕ ਕਾਗਜ ਤੇ ਤਿੰਨ ਬਿੰਦੂ ਲਗਾਉ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-2 ਨਾਂ ਦਿਉ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣੇ ਰੇਖਾਖੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
Draw three points on a paper and give them different names.Join these points and name the line segments made by joining these points.

2. ਜੇਕਰ ਦੋ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਬਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ__________ ਰੇਖਾਵਾਂ ਕਹਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
If two lines have one common points then they are called________

3. ਦੋ ਰੇਖਾਵਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਬਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਕੱਟ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। (ਸਹੀ/ ਗਲਤ)
Two lines intersect at m ore than one point. (true/false)

4. ਦੋ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਰੇਖਾਵਾਂ ਇੱਕ ਹੀ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਕੱਟ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
More than two lines intersect at one point. (true/false)

5. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ।Name the angles in following figure.

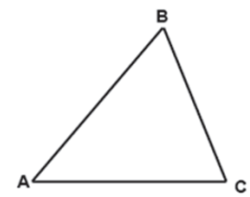

6. ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਜਿਹੜੇ:
Give the names of points in following figure which are:

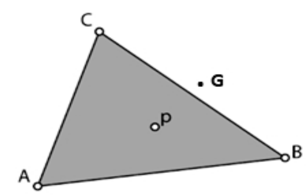

1) ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਹਨ।Inside the triangle.
2) ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹਨ।On the triangle.
3) ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਹਨ।Outside the triangle.

7. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਕਰ ਰੇਖਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਂ ਕੱਟੇ ਤਾਂ ਉਹ ______________________ ਵਕਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
If any curve does not intersect itself then the curve is called____________

8 ਚਾਰ ਭੁਜਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਬਹੁਭੁਜ _________________ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।
A polygon with four sides is called____________

9. ਕੇਂਦਰ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜੀਵਾ ਚੱਕਰ ਦਾ________________ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ
A chord passing through centre is called ____________

10. ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚਤੁਰਭੁਜ ABCD ਵਿੱਚ

(ੳ) ਸਨਮੁੱਖ ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਲਿਖੋ। ______________

(ਅ) ਲਾਗਵੀਆਂ ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਲਿਖੋ। ______________

(ੲ) ਲਾਗਵੇਂ ਕੋਣਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਲਿਖੋ। ______________

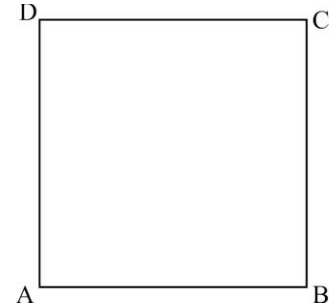

In Given quadrilateral ABCD write

a) pair of opposite sides ______________

b) pair of adjacent sides ______________

c) pair of adjacent angles ______________

11. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਖੁੱਲੀ ਵਕਰ ਦੱਸੋ।

Which of the following is an open curve?

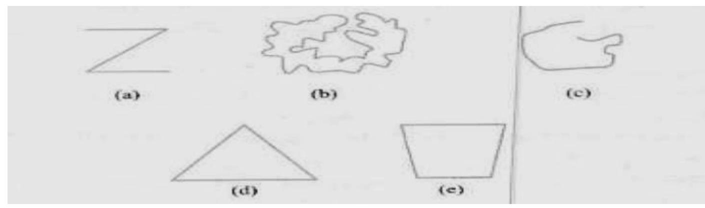

12. ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚੋਂ 8 ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਸੋ।

Give the names of 8 triangles in following figure .

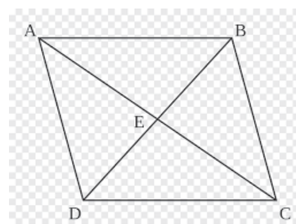

13. ਚੱਕਰ ਤੇ ਸਥਿਤ ਕੋਈ ਦੋ ਬਿੰਦੂ ਮਿਲਾਉਣ ਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਰੇਖਾਖੰਡ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

What is the name of a line segment made by joining any two points on a circle

14. ਚੱਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਉਹ ਬਿੰਦੂ ਜੋ ਚੱਕਰ ਤੇ ਸਥਿਤ ਸਾਰੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਸਮਾਨ ਦੂਰੀ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਚੱਕਰ ਦਾ ______________ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। A point which lies inside the circle and at equal distance from all points on the circle is called ______

15. ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ABC ਬਣਾਉ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬਿੰਦੂ D ਲਉ। D ਨੂੰ ਬਿੰਦੂਆਂ A,B ਅਤੇ C ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ। ਦਸੋ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

Draw a ABC and take a point D inside it and join D with the points A,B and C. Now tell in how many parts the triangle will be divided and name these parts.

Worksheet-6 **ਆਰੰਭਿਕ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ** **ਜਮਾਤ – ਛੇਵੀਂ**

(Understanding Elementary Shapes)

1. ਸਰਲ ਕੋਣ ਦਾ ਮਾਪ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? What is the measurement of straight angle? ___________

2. ਸਮਕੋਣ ਦਾ ਮਾਪ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? What is the measurement of right angle? ___________

3. 90^0 ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਕੋਣ ਨੂੰ ________ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

An angle smaller than 90^0 is known as ___________

4. ਉਹ ਕੋਣ ਜੋ 180^0 ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ 360^0 ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ________ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

An angle measuring between 180° and 360° is known as ___________

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ। (Name the type of angles.)

(a) 30^0 _____________ (b) 55^0 _____________

(c) 110^0 _____________ (d) 320^0 _____________

6. ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਘੁੰਮਣ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਕੋਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? Find the angle when we turn from East to North direction.

7. ਜੇਕਰ ਇਕ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਟਾਇਰ ਵਿੱਚ 36 ਤਾਰਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋ ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਕੋਣ ਹੋਵੇਗਾ?
If there are 36 spokes in a wheel of a bicycle, then what is the angle between two adjacent spokes?

(a) 10^0 (b) 15^0 (c) 12^0 (d) 20^0

8. ਜੇਕਰ ਘੜੀ ਦੀ ਘੰਟੇ ਵਾਲੀ ਸੂਈ 6 ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ ਘੜੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਮਕੋਣ ਤੇ ਘੁੰਮੇਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕੇਗੀ?

If the hour hand of a clock moves right angle clockwise from 6 then at which number it will reach?

9. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਉਹ ਅੱਖਰ ਦੱਸੋ ਜੋ ਲੰਬ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?

Write the English alphabets which are made of perpendicular lines. ______ , ______ , ______

10. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖੋ। (Name the type of the following Triangles.)

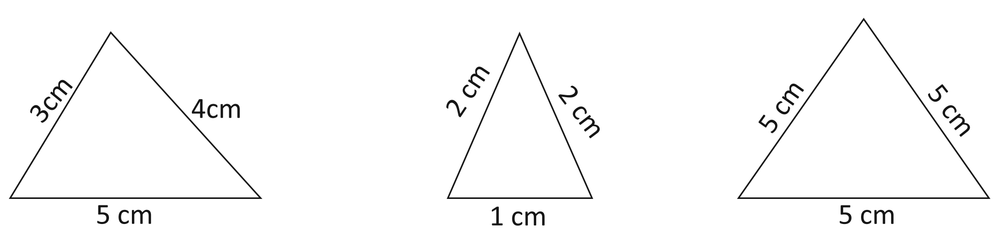

_______________ _______________ _______________

11. ਘਣਾਵ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿਓ। (Give two examples of cuboid)

12. ਬੇਲਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਿਸ ਅਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?(What is the shape of base of a cylinder.)

13. ਘਣ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਫਲਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (How many faces are there in a cube?)

14. ਉਸ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਸਦਾ ਇਕ ਕੋਣ 90^0 ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (Name the triangle whose one angle is 90^0)

15. ਇੱਕ ਪੰਜਭੁਜ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਕਰਣਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੋ। (Draw a pentagon and count the number of diagonals it has.)

16. ਇੱਕ ਛੇ-ਭੁਜ ਦਾ ਰਫ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ। ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਸਿਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਬਣਾਓ। (Draw a rough sketch of a hexagon. Connecting any three of its vertices, draw a triangle.

17. ਇੱਕ ਰੇਖਾਖੰਡ AB, ਰੇਖਾਖੰਡ CD ਉੱਤੇ ਲੰਬ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ P ਉੱਤੇ ਕੱਟਦੇ ਹਨ। $\angle APD$ ਦਾ ਮਾਪ ਕੀ ਹੈ? (A line segment AB is perpendicular to a line segment CD and cut each other at point P, then find $\angle APD$.

(Integers)

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਤੇ ਦਰਸਾਉ। (Indicate the following numbers on number line -5,0,2,-3

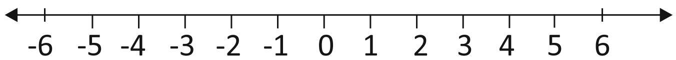

2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਲਿਖੋ। (Write the opposites of following.)

(a) ₹ 500 ਲਾਭ (₹ 500 profit) (b) 50 ਕਿ.ਮੀ. ਪੂਰਵ ਵੱਲ (50 k.m. towards East)

3. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ।

Write all the integers between the following pair of numbers.

(a) −2 ਅਤੇ 0 (-2 and 0) (b) 2 ਅਤੇ 5 (2 and 5) (c) −4 ਅਤੇ −2 (-4 and -2)

4. ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਝੂਠ ? (Which of the following statement is true and which is false.)

(a) ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਰਿਣਾਤਮਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ −1 ਹੈ। (-1 is the smallest integer)

(b) −2, 0 ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸਥਿਤ ਹੈ (ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਤੇ) (On number line -2 is situated to the left side of no. 0)

5. 13 ਦਾ ਜੋੜਾਤਮਕ ਉਲਟਕ੍ਰਮ ਕੀ ਹੈ? (What is the additive inverse of 13?) ___________

6. ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੋ 3 ਤੋਂ 4 ਘੱਟ ਹੈ।

Using number line find the number which is 4 less than 3.

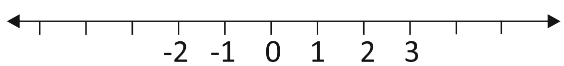

7. >, < ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। (Compare using >,< sign)

(a) 1 ___ 0 (b) -2 ___ 5 (c) 12 ___ 17 (d) -4 ___ -2

8. ਜੋੜਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। (Find the sum of following numbers.)

(a) 120, -250 (b) -20, 20 (c) 125, -67

9. ਪਤਾ ਕਰੋ / Evaluate:

(a) 20-(17) (b) 15-(-2) (c) -15-(4) (d) -27 -(-2)

10. >,< ਜਾਂ = ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ। (Fill in blanks using >,< or =)

(a) (-20) - (-10) ____ (-15) - (5) (b) (-11) - (2) ____ (-3) - (-7)

11. ਜੋੜਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। (Find the sum of following numbers.)

(a) (-6), (-4) & 15

(b) (-312), (39) & (192)

(c) (-50), (-200) & 300

(b) (136), (-212) & (192)

12. ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। (Using Number line, find the value of)

(-3)+6.........................

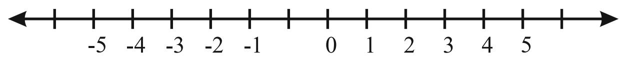

13. ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।(Using Number line , find the value of)

(-4) - (2).......................

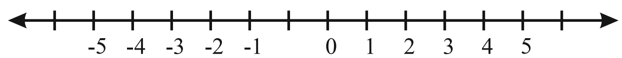

14. ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਜੋੜਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ (find the sum without using number line.)

(a) (-225)+(100)

(b) (-150) + (-25)

(c) (-316)+ (-10)+ (136)

(d) (312) + (-50) + (-62)

15. ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ / Find the Value of

(a) (-7) - 4- (-6)

(b) 50-(-20) -(-6)

(c) (-11) - 8 - (-12) + (-3)

(d) (37) + (-2) + (-65) - (-8)

(Fractions)

1. $\frac{3}{7}$ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਅਤੇ ਹਰ ਦੱਸੋ। (What is numerator and denominator of fraction $\frac{3}{7}$?)

ਅੰਸ਼ (Numerator) =_____ ਹਰ (Denominator) =_____

2. ਭਿੰਨ ਉਹ ਸੰਖਿਆਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ_____ਦਾ ਭਾਗ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। (Fraction is a number which depicts part of a _____.)

3. ਇੱਕ ਭਿੰਨ ਲਿਖੋ ਜਿਸਦਾ ਅੰਸ਼ 5 ਅਤੇ ਹਰ 9 ਹੋਵੇ। (Write a fraction whose numerator is 5 and denominator is 9.)

4. _____ਭਿੰਨ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਭਿੰਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। (_____ fraction can be written as mixed fraction.)

5. ਕਿਹੜੀ ਭਿੰਨ ਵੱਡੀ ਹੈ? $\frac{5}{3}$ ਜਾਂ $\frac{3}{8}$ (Which fraction is greater $\frac{5}{3}$ or $\frac{3}{8}$) __________

6. ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਭਿੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਛਾਇਆ–ਅੰਕਿਤ ਕਰੋ। (Shade the diagram according to the given fraction.)

(a) 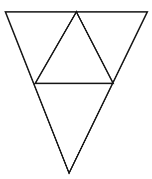 $\frac{2}{4}$

(b) 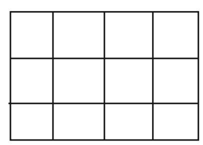 $\frac{3}{12}$

(c) 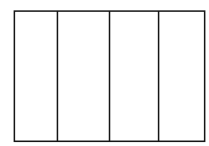 $\frac{3}{4}$

7. 5 ਸੈਕੰਡ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਭਿੰਨ ਹੈ?/What fraction represent 5 seconds of one minute.

8. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਭਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ। (Express the following fractions into mixed fractions.)

(a) $\frac{19}{7}$ = ... (b) $\frac{47}{4}$ = ...

9. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਭਿੰਨਾ ਦੀਆਂ (ਕੋਈ ਤਿੰਨ) ਤੁੱਲ ਭਿੰਨਾਂ ਲਿਖੋ।

Write the equivalent fractions of following fractions (Any three)

(a) $\frac{2}{7}$ = ... (b) $\frac{3}{5}$ = ...

10. ਸਰਲਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ। (Change in simplest form)

(a) $\frac{12}{62}$ = ... (b) $\frac{15}{85}$ = ...

11. >,< ਜਾਂ = ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ (Put the symbol >,< or = in the following.)

(a) $\frac{5}{7}$ ☐ $\frac{13}{7}$ (b) $\frac{18}{6}$ ☐ $\frac{15}{6}$ (c) $\frac{2}{8}$ ☐ 0

12. ਹੱਲ ਕਰੋ/Solve

(a) $\frac{8}{15} + \frac{13}{15}$ (b) $\frac{21}{30} - \frac{17}{30}$ (c) $\frac{5}{6} - \frac{1}{9}$

13. ਅਮਨ ਨੇ ਚਾਕਲੇਟ ਦਾ $\frac{1}{2}$ ਟੁਕੜਾ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਅਤੇ $\frac{1}{3}$ ਟੁੱਕੜਾ ਹਰਮਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਕਲੇਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?

Aman gives 1/2 part of chocolate to Harpreet and $\frac{1}{3}$ part to Harman what is the total part of chocolate he gives to them.

14. $\frac{3}{5}$ ਦੇ ਤੁੱਲ ਉਹ ਭਿੰਨ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦਾ। (Find the equivalents fraction to $\frac{3}{5}$ whose.)

(a) ਅੰਸ਼ 15 ਹੋਵੇ (Numerator is 15) (b) ਹਰ 45 ਹੋਵੇ। (Denominator is 45)

15. ☐ ਵਿਚ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ। (Write the correct number in the box.)

(a) $\frac{25}{60} = \frac{15}{\square}$ (b) $\frac{13}{91} = \frac{\square}{140}$

16. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਭਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ। (Reduce the following fractions to simplest form)

(a) $\frac{48}{60}$ (b) $\frac{15}{60}$ (c) $\frac{84}{98}$ (d) $\frac{12}{52}$

17. ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਭਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿੰਦੂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਓ। (Draw number line and locate the points on it)

(i) $\frac{1}{8}, \frac{2}{8}, \frac{3}{8}, \frac{7}{8}$ (ii) $\frac{2}{5}, \frac{3}{5}, \frac{8}{5}, \frac{4}{5}$

18. $\frac{15}{35}$ ਦੀ ਉਹ ਤੁੱਲ ਭਿੰਨ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦਾ ਹਰ 7 ਹੋਵੇ। (Find the equivalent fraction of $\frac{15}{35}$ with denominator 7.)

Worksheet-9 **ਦਸ਼ਮਲਵ** **ਜਮਾਤ – ਛੇਵੀਂ**

(Decimals)

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸ਼ਮਲਵ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ। Convert each of the following into decimals.

(a) $\frac{1}{10}$ = ______ (b) $\frac{5}{100}$ = ______ (c) $\frac{75}{10}$ = ______ (d) $\frac{4}{5}$ = ______

2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਲ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ।
The following numbers are written in the place value table. Fill in the blanks.

(i)

ਸੰਖਿਆ Number	ਦਹਾਈ Tens (10)	ਇਕਾਈ Ones (1)	ਦਸਵਾਂ Tenths $(\frac{1}{10})$	ਸੌਵਾਂ Hundredths $(\frac{1}{100})$
20.5	2	0	____	____
4.2	0	____	2	____
____	5	0	0	3

(ii)

ਸੰਖਿਆ Number	ਦਹਾਈ Tens (10)	ਇਕਾਈ Ones (1)	ਦਸਵਾਂ Tenths $(\frac{1}{10})$	ਸੌਵਾਂ Hundredths $(\frac{1}{100})$
35.55	3	5	____	____
15.42	1	____	4	____
____	4	3	2	5

3. ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਤੇ ਸਥਿਤ A, B, C, D ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਦਸ਼ਮਲਵ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ।
Write the decimal number represented by the points A, B, C, D on the given number line.

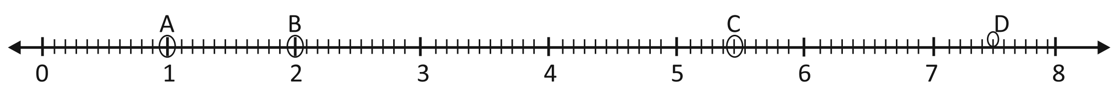

4. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਸ਼ਮਲਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਤੇ ਦਰਸਾਓ। (Show the following number on the number line.)
(a) 2.2 (b) 3.7 (c) 1.5 (d) 4.6

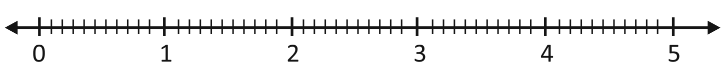

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਦਸ਼ਮਲਵ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। (Write each of the following into decimal form.)

(a) $200 + 30 + 5 + \frac{2}{10} + \frac{9}{100}$ = __________ (b) $23 + \frac{2}{10} + \frac{6}{1000}$ = __________

6. ਹੇਠ ਬਕਸਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਦਸ਼ਮਲਵ ਰਪੂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
Complete the table with the help of these boxes and use decimals form to write the number.

(i)

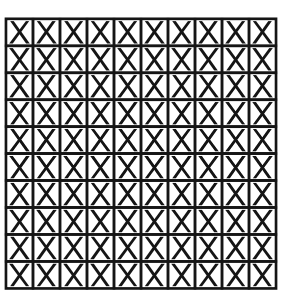

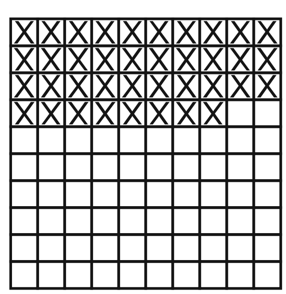

ਇਕਾਈ Ones	ਦਸਵਾਂ Tenths	ਸੌਵਾਂ Hundredths	ਸੰਖਿਆ Number

7. ਦਸ਼ਮਲਵ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। Write the following into decimal form

(a) 5 ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ

5 Paise as rupees ....

(b) 6 ਸੈ.ਮੀ ਨੂੰ ਮੀਟਰ ਵਿੱਚ

6 cm as meter ....

(c) 70 ਕਿ.ਮੀ. 5 ਮੀ. ਨੂੰ ਕਿ. ਮੀਟਰ ਵਿੱਚ

70 km 5 m as k.m. ....

(d) 2 ਗ੍ਰਾਮ ਨੂੰ ਕਿ. ਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ

2 gram as kg. ....

8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜੋ (Find the sum in each of the following.)

(a) 0.1 +1.0............................ (c) 0.475 + 0.23.............................

(b) 0.35 +0.47......................... (d) 25.25 + 0.2525.........................

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਓ। (Subtract each of the following.)

(a) 8.4 ਵਿੱਚੋਂ 2.5....................... (b) 9.756 - 6.79...................

10. ਹੇਠ ਦਿਤਿਆਂ ਦਸ਼ਮਲਵ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਭਿੰਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਸਰਲਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

Write the following decimals as fractions Reduce the fractions to lowest term.

(I) 21.02....................... (II) 1.0....................... (III) 0.06.......................

11. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਗੋਲਾ ਲਗਾਓ। (Circle the greater number.)

(a) 1 ਜਾਂ 0.9 =....................... (b) 25 ਜਾਂ 0.25 =.......................

(b) 2.4 ਜਾਂ 24.0 =................... (d) 0.50 ਜਾਂ 50.0 =....................

12. ਜੇਕਰ ਨੰਦੂ ਨੇ 500 ਗ੍ਰਾਮ ਆਲੂ, 250 ਗ੍ਰਾਮ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ, 700 ਗ੍ਰਾਮ ਪਿਆਜ, 500 ਗ੍ਰਾਮ ਟਮਾਟਰ, 100 ਗ੍ਰਾਮ ਅਦਰਕ ਅਤੇ 300 ਗ੍ਰਾਮ ਮੂਲੀ ਖਰੀਦੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਵਜਨ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਖਰੀਦੀ।

Nandu bought 500g Potatoes, 250g Capsicum, 700g Onions, 500g ginger and 300g Radish. What is the total weight of vegetables he bought.

13. ਰਾਧਿਕਾ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ 10.50 ਰੁ. ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਨੇ 15.80 ਰੁ. ਦਿੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ 5.50 ਰੁ. ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਰੁ. ਬਚੇ।

Radhika's mother give her ₹ 10.50 and her father give her ₹ 15.80 she spend ₹5.50 from this Amount. Find the balance Amount left with Radhika.

(Data Handling)

1. ਅਮਿਤ ਨੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਬੀਜ ਜਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬੀਜੇ। ਹਰ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪੌਦੇ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਮਾਪੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਈ। ਹਰ ਬਿੰਦੂ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਨੂੰ ਨਿਰੂਪਿਤ ਕਰੋ।
Amit plants some seeds of gram and he measured the height of plant after every four days. Plot the height of every point.

ਦਿਨ (Day)	ਪੌਦੇ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਸਮ ਵਿੱਚ (height in cm)
0	0
4	1.4
8	5.3
12	9.5
16	10.9

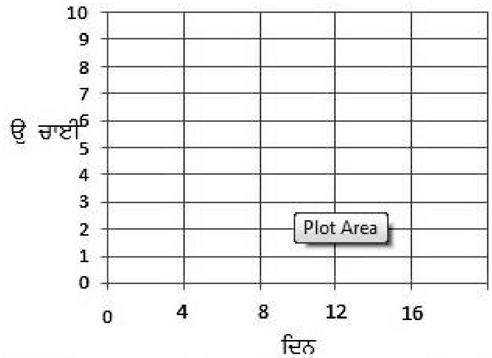

2. ਪੰਜ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਖੰਨਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਸਰਹਿੰਦ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ–The number of cars sold in month of september in five different cities Khanna, Bathinda, Sirhind, Patiala and Faridkot are as follows.

ਸ਼ਹਿਰ (City)	ਖੰਨਾ (Khanna)	ਪਟਿਆਲਾ(Patiala)	ਬਠਿੰਡਾ(Bathinda)	ਸਰਹਿੰਦ(Sirhind)	ਫਰੀਦਕੋਟ(Faridkot)
ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਾਂ (Sold Cars)	600	300	400	200	500

ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਚਿੱਤਰ ਗ੍ਰਾਫ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।
Complete the Pictograph of following table ਸੰਕੇਤ (Symbol)- = 100 ਕਾਰਾਂ (Cars)

ਖੰਨਾ (Khanna)	
ਪਟਿਆਲਾ(Patiala)	
ਬਠਿੰਡਾ(Bathinda)	
ਸਰਹਿੰਦ(Sirhind)	
ਫਰੀਦਕੋਟ(Faridkot)	

3. ਰੋਨਾਲਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਚਿੰਨ੍ਹ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰੋ। Ronald prepare a table of favorite fruits of the students of his class. symbol indicates a student. Complete the number of students in the table.

ਫਲ (Fruit)	ਚਿੰਨ੍ਹ (Symbol)	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ (No. of Students)
ਕੇਲਾ (Banana)	★ ★ ★ ★ ★ ★ ★	
ਸੰਤਰਾ (Orange)	★ ★ ★ ★	
ਸੇਬ (Apple)	★ ★ ★ ★ ★	
ਅਮਰੂਦ (Guvava)	★ ★ ★ ★	

4. ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਰਕਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੱਕ ਸਰਕਸ ਦੇਖਣ ਆਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਿੱਤਰਗ੍ਰਾਫ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਗ੍ਰਾਫ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ। There is a Circus show in a village. Number of children who are coming to see the circus from Monday to Friday are shown in a Pictograph. Answer following questions by reading Pictograph. (ਸੰਕੇਤ (Symbol)- ☺ = 25 ਬੱਚੇ)

ਸੋਮਵਾਰ (Monday)	☺ ☺
ਮੰਗਲਵਾਰ (Tuesday)	☺ ☺ ☺
ਬੁੱਧਵਾਰ (Wednesday)	☺ ☺ ☺ ☺ ☺
ਵੀਰਵਾਰ (Thrusday)	☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺
ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ (Friday)	☺ ☺ ☺ ☺

ੳ) ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਸਰਕਸ ਦੇਖਣ ਆਏ? How many children came on Monday to watch circus?

ਅ) ਕਿਸ ਦਿਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਸਰਕਸ ਦੇਖਣ ਆਏ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ? On which day maximum number of children came and how many?

ੲ) ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਰਕਸ ਦੇਖੀ? Total number of children who watch circus on Monday and Wednesday?

5. ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹਰ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਚੌਰਾਹੇ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਹੇਠਾਂ ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਫ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ।

The number of cars pass through crossing in every hour from 6 AM to 12 AM are shown by Histograph. Read carefully and answer following.

ੳ) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਵਾਜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੈ? When is maximum number of transportation and how much?

ਅ) ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਵਾਜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੈ? When is minimum number of transportation and how much?

ੲ) 8 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀ ਆਵਾਜਾਈ ਹੈ? From 8 AM to 10 AM how much transportation is there?

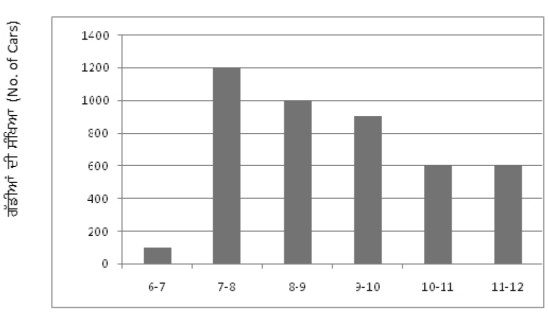

(Mensuration)

1. ਸਾਡੇ ਰੋਜਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਮਾਪ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿੱਚ ਲਿਆਦਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਵਾੜ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪੰਜ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿਓ।
The idea of perimeter is widely used in our daily life. For example a farmer who wants to fence his field. Give five examples of these situations .

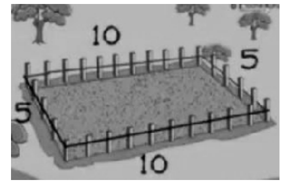

2. ਸਾਰਣੀ ਪੂਰੀ ਕਰੋ: (Fill the table)

ਸਮਬਹੁਭੁਜ ਦਾ ਨਾਂ (Name of regular polygon)	ਸਮਆਕ੍ਰਿਤੀ (Regular Shape)	ਪਰਿਮਾਪ/ਘੇਰਾ (Perimeter)
ਵਰਗ (Square)	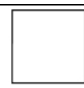	4 X ਇੱਕ ਭੁਜਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 4x (Length of One side)
ਸਮਭੁਜੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ (Equilateral Triangle)		....
ਸਮਪੰਜਭੁਜ (Regular Pentagon)	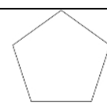	....
ਸਮਛੇਭੁਜ (Regular Hexagon)	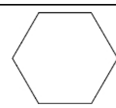	....

3. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ ਪਤਾ ਕਰੋ:(Find the perimeter of the following figures:)

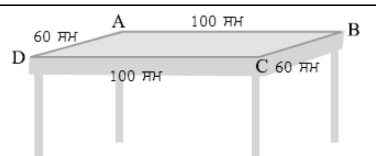	ਪਰਿਮਾਪ(Perimeter) = AB + BC + CD + DA = ... + ... + ... = ...
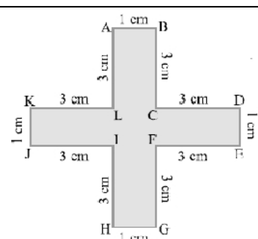	ਪਰਿਮਾਪ(Perimeter)= AB + BC + CD + DE + = EF + FG + GH + HI + = IJ + JK + KL + LA + = ... + ... + ... + ... + ... + ... + ... + ... + ... + ... + ... + ... = ...
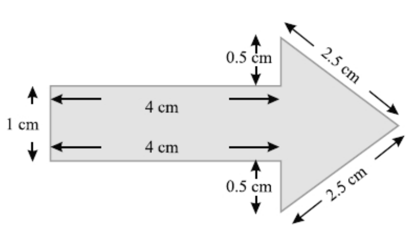	ਪਰਿਮਾਪ(Perimeter) ..... + ... + ... + ... + ... + ...+ ..... = ...

4. ਕਿਸੇ ਸਮਤਲ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਦੀ ਇਕਾਈ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
What is the unit of area of plane figure?

5. ਮੀਰਾ 150 ਮੀ. ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ 80 ਮੀ. ਚੌੜਾਈ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਪਾਰਕ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਦੂਰੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।
Meera goes to park having length 150 m and breadth 80 m. She completes one round around the park. Find the distance she covered.

6. ਇੱਕ ਧਾਗੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 30 ਸਮ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਭੁਜਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਸਮਛੇਭੁਜ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?(There is a 30 cm piece of string. What will be the side of a regular hexagon made by this string?

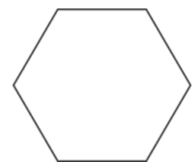

7. ਕਿਸ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ? (Which figure has larger area?)

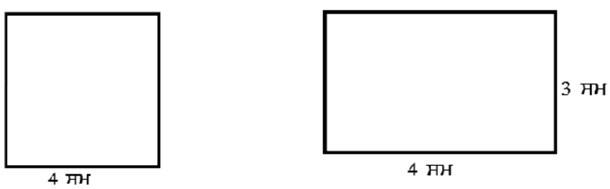

8. 1 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗ ਸਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? (How many cm^2 are in $1m^2$?)

9. ਸਾਰਣੀ ਪੂਰੀ ਕਰੋ: (Fill the table)

ਆਇਤ/ਵਰਗ ਦੀ ਲੰਬਾਈ (Length of rectangle/Square)	ਆਇਤ/ਵਰਗ ਦੀ ਚੌੜਾਈ (Breadth of rectangle/Square)	ਆਇਤ/ਵਰਗ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ (Area of rectangle/Square)
3 ਸਮ	2 ਸਮ	....
5 ਸਮ	4 ਸਮ	....
7 ਸਮ	7 ਸਮ	....

10 ਇੱਕ ਆਇਤਾਕਾਰ ਗੱਤੇ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 36 ਵਰਗ ਸਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਲੰਬਾਈ 9 ਸਮ ਹੈ। ਗੱਤੇ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਪਤਾ ਕਰੋ।
The area of rectangular card is 36 square cm. and its length is 9 cm. Find the breadth of card.

11. ਇੱਕ ਵਰਗਾਕਾਰ ਪਲਾਟ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਭੁਜਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 4 ਸਮ ਹੋਵੇ।
Find the area of Square plot whose one side is 4 cm.

(Algebra)

1. ਤੀਲੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਨਿਯਮ ਪਤਾ ਕਰੋ। ਨਿਯਮ ਲਿੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚਲ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ। Find the rule for number of matchsticks required to make the following matchsticks patterns. Use a variable to write a rule

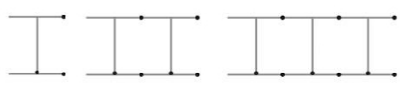	ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆਂ 3n, n ਦਾ ਮੁੱਲ 1,2,3...... No. of Required Matchsticks = 3n, where n = 1,2,3
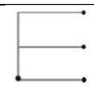	ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆਂ = ... , ... ਦਾ ਮੁੱਲ 1,2,3...... No. of Required Matchsticks =
....	ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆਂ = ... , ... ਦਾ ਮੁੱਲ 1,2,3...... No. of Required Matchsticks =

2. ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: Fill the Table:

ਕਿਤਾਬਾਂ (Books)	**ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ (Price of Books)**	**ਵਿਅੰਜਕ (Expression)**
	10 ਰੁਪਏ	....
	....	
	....	
	....	

3. ਲੀਲਾ ਨੇ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਦੇ K ਪੈਕੇਟ ਖਰੀਦੇ। ਰਾਧਾ ਨੇ ਲੀਲਾ ਨਾਲੋਂ 2 ਹੋਰ ਪੈਕੇਟ ਵੱਧ ਖਰੀਦੇ। ਰਾਧਾ ਅਤੇ ਲੀਲਾ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਪੈਕੇਟ ਵਿਅੰਜਕ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਓ।

Leela buys K packets of pencils. Radha buys packet of two pencils more than Leela. Write an expression for the total number of packets of pencils.

4. ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਾਰਣੀ ਪੂਰੀ ਕਰੋ।
By using Variables in common rules fill the following table:

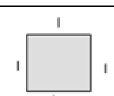	ਵਰਗ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ = $l + l + l + l$ Perimeter of Square	ਨਿਯਮ = $4l$ Rule
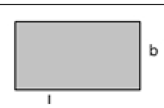	ਆਇਤ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ = ... Perimeter of Rectangle	ਨਿਯਮ = ... Rule
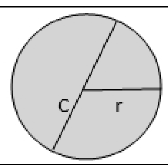	ਚੱਕਰ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ = ... Perimeter of Circle	ਨਿਯਮ = ... Rule

5. ਸਾਰਣੀ ਪੂਰੀ ਕਰੋ: Fill the Table:

ਬੀਜਗਣਿਤ ਦੇ ਨਿਯਮ Rules of Algebra	ਉਦਾਹਰਨ/ਚਿੱਤਰ Example/ Figure	ਵਿਅੰਜਕ Expression
ਦੋ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜੋੜਫਲ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਗੁਣ Commutativity of addition of numbers.	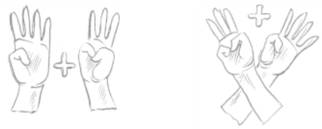 **4 + ... = 7 ਅਤੇ 3 + ... = 7**	a + b = ...
ਦੋ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਗੁਣਨਫਲ ਦਾ ਕ੍ਰਮ–ਵਟਾਂਦਰਾ Commutativity of multiplication of two numbers.	 **3 • 2 = 2 • 3**	a x b = ...

6. ਕਾਲਮ A ਅਤੇ B ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ: Match the columns A and B:

Column A	**Column B**
(i) c ਨੂੰ 5 ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਤੇ(c multiplied by 5)	2q
(ii) z ਵਿੱਚੋਂ 9 ਘਟਾਉਣ ਤੇ(9 substracted from z)	2y - 5
(iii) p ਨੂੰ 4 ਨਾਲ ਭਾਗ ਕਰਨ ਤੇ(p divided by 4)	z - 9
(iv) q ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨ ਤੇ (q is doubled)	5c
(v) ਪਹਿਲਾਂ y ਨੂੰ 2 ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਣਨਫਲ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਘਟਾਉਣ ਤੇ। First y multiplied by 2 then 5 Subtracted from the product	$\frac{p}{4}$

7. ਵਿਅੰਜਕ ਪਤਾ ਕਰੋ: ਰਾਮ ਕੋਲ ਸ਼ਾਮ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਬੋਤਲਾਂ ਜਿਆਦਾ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਸ਼ਾਮ ਕੋਲ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ *x* ਬੋਤਲਾਂ ਹਨ।
Write an expression: Sham has *x* bottles in a box. Ram has three bottles more than Sham.

8. ਕਾਲਮ 1 ਅਤੇ 11 ਦਾ ਮਿਲਾਣ ਕਰੋ: Match the Columns 1 and 11:

	Column I	**Column II**
(i)	2 = 7 - x	8
(ii)	3b = 21	15
(iii)	4 + c = 12	5
(iv)	$\frac{n}{5} = 3$	7

Worksheet-13 **ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ** **ਜਮਾਤ – ਛੇਵੀਂ**

(Ratio and Proportion)

1. ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:
(Read Figure and answer following questions:)
ੳ) ਕਿੰਨੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? How many squares are shaded?
ਅ) ਕਿੰਨੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? How many squares are blank?
ੲ) ਰੰਗ ਕੀਤੇ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਰੰਗਹੀਨ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਾ ਕਰੋ। What is the ratio of shaded squares to blank squares?

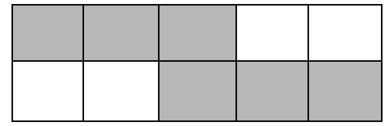

2. ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: (Try to complete Table:)

ਲੜੀ ਨੰਬਰ Sr. No.	ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ Number of Triangles	ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ Number of Stars	ਅਨੁਪਾਤ Ratio
a)		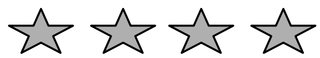	3 ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ : 4 ਤਾਰੇ ਜਾਂ 3:4 3 Triangles : 4 Stars or 3:4
b)			.... ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ : .... ਤਾਰੇ ਜਾਂ .... Triangles : .... Stars or ......
c)			.... ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ : .... ਤਾਰੇ ਜਾਂ .... Triangles : .... Stars or ......
d)		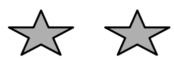	.... ਤ੍ਰਿਭੁਜਾਂ : .... ਤਾਰੇ ਜਾਂ .... Triangles : .... Stars or ......

3. ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ **'O'** ਅਤੇ **'+'** ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਸਰਲ ਰੂਪ ਜਾਂ ਨਿਊਨਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
In Figure What is the ratio of **'O'** to **'+'** in simplest form.

OOOO+
OOOO+
OOOO+

4. ਚਿੱਤਰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: (Complete the figure)

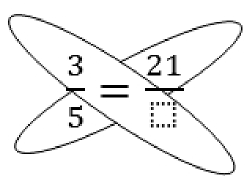

5. ਇੱਕ ਟਾਫੀ ਦਾ ਮੁੱਲ 50 ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਾਕਲੇਟ ਦਾ ਮੁੱਲ 10 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਟਾਫੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਚਾਕਲੇਟ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਾ ਕਰੋ।
One Toffee cost s 50 paise and cost of one chocolate is Rs. 10. Find ratio of cost of toffee to cost of chocolate .

6 ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਾ ਕਰੋ: (Find Equivalent Ratios:)

$\frac{1}{7} = \frac{\ldots\ldots}{14} = \frac{\ldots\ldots}{21} = \frac{4}{\ldots\ldots} = \frac{5}{\ldots\ldots} \quad \frac{\ldots\ldots}{42}$

7. ਸੋਨੂੰ ਅਤੇ ਮੋਨੂੰ ਦੇ ਵਿੱਚ 20 ਸੇਬਾਂ ਨੂੰ 3:2 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। Distribute 20 apples between Sonu and Monu in 3:2 ratio.

8. ਵਰਗ ☐ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ☐, 24, 9, 12 ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੀ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ।

There is a number in box ☐ such that ☐, 24, 9, 12 are in equivalent proportion. Find number in box.

9. ਰਹੀਮ ਨੇ 60 ਰੁਪਏ ਦੇ 2 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਸੇਬ ਵੇਚੇ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਨੇ 120 ਰੁਪਏ ਦੇ 4 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਸੇਬ ਵੇਚੇ, ਕਿਸਨੇ ਸੇਬ ਮਹਿੰਗੇ ਵੇਚੇ?

Rahim sold 2 kg of Apples for Rs. 60 and Roshan sold 4 kg of Apples for Rs. 120. Who gained more profit?

10. ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਸਾਰਣੀ ਪੂਰੀ ਕਰੋ:
(Complete equivalent ratio table)

7		63	
8	32		112

11. ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ 100 ਕਾਰਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਬਣਾਏਗੀ?
If a factory produces 100 cars in a day. How many cars will be produced in 5 days?

12. 5 ਸਟ੍ਰਾਬੇਰੀ ਦਾ ਮੁੱਲ 15 ਰੁਪਏ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਟ੍ਰਾਬੇਰੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
5 Strawberries cost Rs. 15. What will be the cost of One strawberry?

13 ਜੇਕਰ 4 ਪੈੱਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ 12 ਰੁਪਏ ਹੈ ਤਾਂ 1 ਪੈੱਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? 3 ਪੈੱਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? 16 ਪੈੱਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
4 pens cost Rs. 12. What will be the cost of 1 pen, 3 pens and 16 pens?

Worksheet- 14 **ਸਮਮਿਤੀ** **ਜਮਾਤ – ਛੇਵੀਂ**

(Symmetry)

1. ਦਿੱਤੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮਮਿਤੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ। Circle symmetric figures.

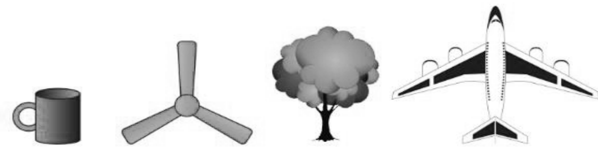

2. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਹਰੇਕ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਣੇਦਾਰ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਨਹੀ। ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦਿਓ। In the following figure there is a dotted line on each figure. Find that whether the dotted line is symmetric line or not. Give answer in Yes or No.

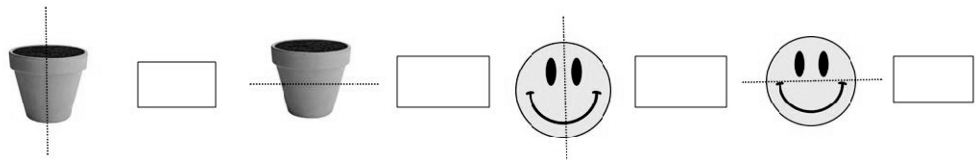

3. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਾਨੇਦਾਰ ਰੇਖਾ ਇੱਕ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਹੋਵੇ। Complete the following figures, where dotted line is a symmetric line.

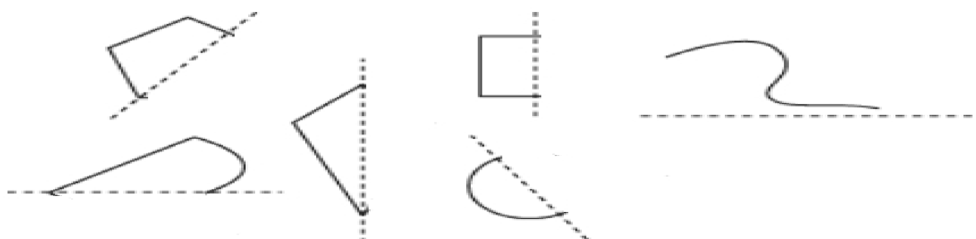

4. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚੋ। Draw symmetric lines of the following figures.

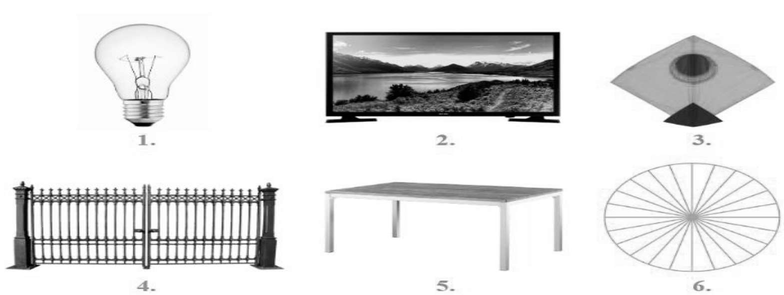

5. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੋ। How many symmeteric lines are there in each of the following figures?

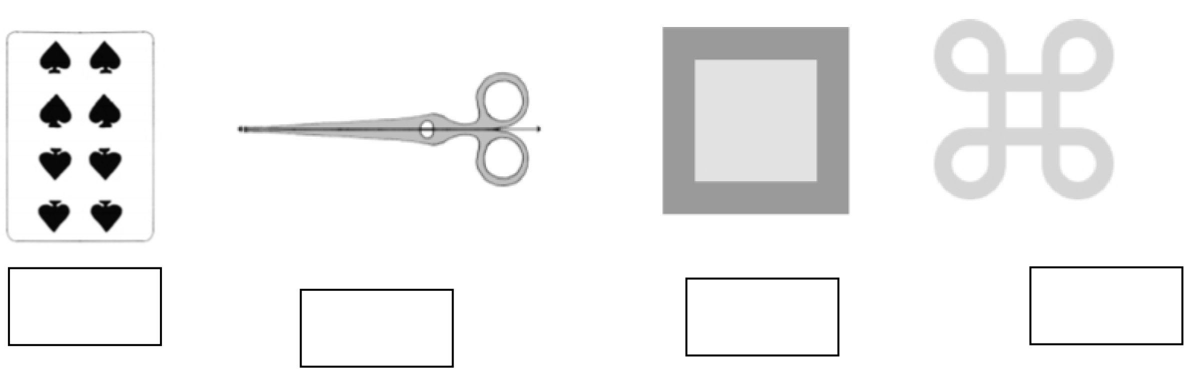

6. ਸਾਰਣੀ ਪੂਰੀ ਕਰੋ। Fill the Table.

ਅਕਾਰ (Shape)	**ਆਕ੍ਰਿਤੀ (Figure)**	**ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ (Number of symmetric lines)**
ਸਮਭੁਜੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ (Equilateral Triangle)	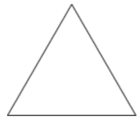	
ਵਰਗ (Square)	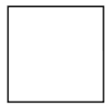	
ਆਇਤ (Rectangle)		
ਸਮਦੋਭੁਜੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ (Isosceles Triangle)		
ਚੱਕਰ (Circle)	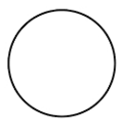	
ਸਮਚਤੁਰਭੁਜ (Rhombus)	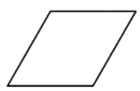	

7. ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਦੀ ਵਰਨਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਅੱਖਰ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

In English alphabets, Which are the alphabets whose

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z

ੳ) ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਖੜ੍ਹਵੀ ਹੋਵੇ

symmetric line is vertical

ਅ) ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਲੇਟਵੀਂ ਹੋਵੇ

symmetric line is horizontal

ੲ) ਕੋਈ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਨਾ ਹੋਵੇ

No symmetric line

ਸ) ਲੇਟਵੀਂ ਅਤੇ ਖੜਵੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੋਣ

Both horizontal and vertical symmetric lines

(Practical Geometry)

1. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। (Name the following Instruments.)

(a) 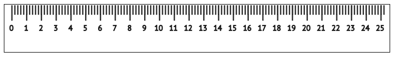

____

(b) 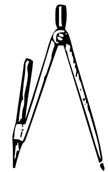 ________

(c) 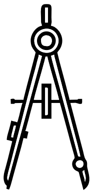 ________

(d) 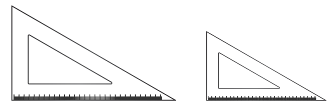 ________

(e) 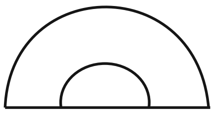 ________

2. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਰੇਖਾਖੰਡਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਫੁੱਟੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।
(Find the length of following line with the help of scale.)

(a) A ________ B (b) C ____________ D

3. ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾਮ ਦਿਓ।
Construct a circle with the help of a Compasses and name its centre.

4. ਫੁੱਟੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰੇਖਾਖੰਡ AB ਖਿੱਚੋਂ ਜਿਸਦੀ ਲੰਬਾਈ 7.5 ਸਮ ਹੋਵੇ।
Draw a line segment AB of length 7.5 cm using a ruler.

5. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਰੇਖਾਖੰਡ AB ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਿਨਾਂ ਮਾਪ ਤੋਂ ਇਕ ਰੇਖਾਖੰਡ ਬਣਾਓ।
Draw a line segment equal in length to AB without measuring AB.

A ____________ B

6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੋਣ, ਕੋਣ ਮਾਪਕ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬਣਾਉ।(Draw the following angles with the help of protractor.)

(a) 50° (b) 45°

7. 147° ਮਾਪ ਵਾਲੇ ਕੋਣ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੋਣ ਮਾਪਕ ਯੰਤਰ ਨਾਲ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਮਦੋਭਾਜਕ ਬਿਨਾ ਕੋਣ ਮਾਪਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਖਿੱਚੋ। Draw a angle of 147° with the help of a protractor and draw its bisector without using protractor.

8. ਫੁੱਟੇ ਅਤੇ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੋਣ ਬਣਾਓ।

Construct with the help of ruler & Compasses, angle of following measures.

(a) 60° (b) 90°

9. 6.1 ਸੈ.ਮੀ. ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਰੇਖਾਖੰਡ PQ ਖਿੱਚੋ ਅਤੇ ਫਿਰ PQ ਨੂੰ ਵਿਆਸ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਉ।

Draw a line segment PQ of length 6.1 cm and Construct a circle with PQ as diameter.

10. 9.5 ਸਮ ਲੰਬਾ ਇੱਕ ਰੇਖਾਖੰਡ ਖਿੱਚੋ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਲੰਬ ਸਮਦੁਭਾਜਕ ਖਿੱਚੋ।

Draw a line segment of length 9.5 cm and construct its perpendicular bisector.

Worksheet-16 **Class VI Unit test-1** **ਜਮਾਤ – ਛੇਵੀਂ**

ਅਧਿਆਇ– ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ (KNOWING OUR NUMBERS) ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (WHOLE NUMBERS)

1. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਟਾਂਕ ਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
   Which of the following is the smallest odd Composite number ?
   a) 5 b) 21 c) 9 d) 15
2. 2735 ਵਿੱਚ 5 ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਲ ਹੈ: Place value of 5 in 2735 is:
   a) ਇਕਾਈ (ones) b) ਹਜ਼ਾਰ (thousands) c) ਸੈਂਕੜਾ (hundreds) d) ਦਹਾਈ (tens)
3. 847, 9754, 8320, 571 ਦਾ ਘੱਟਦਾ ਕ੍ਰਮ:
   Decending order of 847, 9754, 8320, 571 is:
   (a) 847, 571, 8320, 9754 (b) 9754, 8320, 571, 847
   (c) 571, 847, 8320, 9754 (d) 9754, 8320, 847, 571
4. 9,99,999 ਵਿੱਚ 1 ਜੋੜਨ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:
   On adding 1 in 9,99,999 we get:
   (a) ਇੱਕ ਕਰੋੜ (one crore) (b) ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ (greatest six digit number)
   (c) 9,99,998 (d) ਸੱਤ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ(Smallest seven digit number)
5. 8932401 ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪ:
   Expanded form of 8932401 is:
   (a) 81000000 + 910000 + 310000 + 21000 + 4100 + 11
   (b) 81000000 + 9100000 + 31000 + 21000 + 4100 + 11
   (c) 81000000 + 9100000 + 310000 + 21000 + 41000 + 11
   (d) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ।(All of the above)
6. ਕਿੰਨੇ ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਬਣਦਾ ਹੈ?
   How many milligrams make a kilogram?
   a) 10 b) 1000 c) 100 d) 1/100
7. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 69 ਦਾ ਰੋਮਨ ਅੰਕ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
   Which of the following is the Roman numeral for 69.
   a) LXXI b) LXIX c) CXIX d) CXXI
8. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਅਰਥਹੀਨ ਹੈ?
   Which of the following is meaningless?
   a) VVII b) LIL c) IVC d) VII
9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ ਸੰਖਿਆ ਨੌ ਕਰੋੜ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਇੱਕੀ ਨੂੰ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?
   Which of the following represents the numeral for Nine Crore Fifty Lakh Twenty One?
   a) 90050021 b) 9005021 c) 9000521 d) 95000021
10. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ?
    Which of the following is the smallest whole number?
    a) 1 b) -1 c) 0 d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋ ਕੋਈ ਨਹੀਂ(none of these)
11. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
    Which of the following is the smallest whole number?
    a) 1 b) 0 c) -1 d) 2

11\. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਲਤ ਚੁਣੋ: Choose the false statement?
   (a) 1 ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਸੰਖਿਆ ਹੈ। 1 is the smallest Natural number.
   (b) ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ, ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। All natural numbers are whole numbers.
   (c) 0 ਸੰਖਿਆ 1 ਦਾ ਪਿਛੇਤਰ ਹੈ। 0 is a predecessor of 1.
   (d) 0 ਦਾ ਪਿਛੇਤਰ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਹੈ। Predecessor of 0 is a whole number.

13. ਜੇਕਰ a ਅਤੇ b ਦੋ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।
If a and b are any two natural numbers then which of the following statement is not true?
a) a+b=b+a b) ab=ba c) a-b=b-a d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋ ਕੋਈ ਨਹੀਂ(none of these)

14. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਕੀ ਦਰਸਾ ਰਹੀ ਹੈ?
What does the number line represent given below?

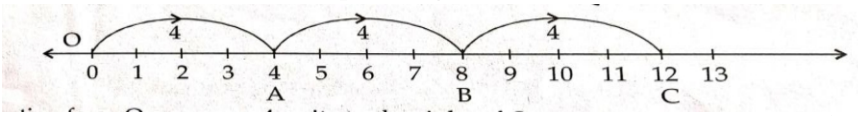

a) 4+3=7 b) 4X3=12 c) 4+8=12 d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋ ਕੋਈ ਨਹੀਂ(none of these)

15. "ਸੇਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਸੇਬ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 9 ਸੇਬ ਬਾਕੀ ਬਚੇ" ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਰਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
"After eating 3 apples from 12, 9 apples are left behind." Which of the following represent given statement correct?
a) 12-3=9 b) 12+3+15 c) 12-9=3 d) 12+9=3

16. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈ ?
Which of the following is the smallest number ?
25286, 25245, 25270, 25210
a) 25286 b) 25245 c) 25270 d) 25210

17. ਬਗੈਰ ਦਹੁਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਅੰਕਾਂ 3, 0, 9, 1 ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਹੈ:
The greatest four digit number using digits 3, 0, 9, 1 without repetition is:
a) 9301 b) 9311 c) 9103 d) 9310

18. ਇੱਕ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ 50 ਕੁਰਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇ 32 ਭਰੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ 18 ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ?
Which of following is true when in a hall 32 chairs are filled from total of 50 and 18 are vacant?
a) 50+32 =18 b) 50 ÷32 = 18 c) 50−32 =18 d) 50 + 18 = 32

19. ਉਹ ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਛੇਤਰ ਨਹੀ ਹੁੰਦਾ?
The whole number which does not have any predecessor?
a) 0 b) 1 c) 2 d) 3

20. ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਨਾਲ ਭਾਗ ਦੇਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ……………।
Division by a number means, repeated ....by that number.
(a) ਜੋੜਨਾ (Addition) (b) ਘਟਾਉਣਾ (subtraction) (c) ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ (multiplication) (d) ਭਾਗ ਦੇਣਾ (division)

21. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਪਗ ਕਿਹੜਾ ਹੋਵੇਗਾ?
What will be the next step in given pattern?

3−3=0
3−2=1
3−1=2
3−0=3

a) 4-0=4 b) 4-4=0 c) 3-(-1)=4 d) 2-2=0

22. ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ………ਗੁਣਾਤਮਕ ਤਤਸਮਕ ਹੈ।
For whole numbers……. is a multiplication identity.
a) 0 b) 1 c) 2 d) -1

23. ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ………ਜੋੜਾਤਮਕ ਤਤਸਮਕ ਹੈ।
For whole numbers……. is a additive identity.
a) 0 b) 1 c) 2 d) -1

24. ਸਿਫਰ ਨਾਲ ਭਾਗ …………… ਹੈ। Division by zero is……….
For whole numbers……. is a additive identity.
a) 1 b) 0 c) -1 d) ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀ (not defined)

25. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਹਰੇਕ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਗੁਣਨਖੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
Which of the following numbers is a factor of every number?
a) -1 b) 0 c) 1 d) none of these (ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋ ਕੋਈ ਨਹੀ)

Worksheet-17 **Class VI Unit test-2** **ਜਮਾਤ – ਛੇਵੀਂ**

ਅਧਿਆਇ – ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ (PLAYING WITH NUMBERS), ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (INTEGERS), ਦਸ਼ਮਲਵ (DECIMALS), ਭਿੰਨਾਂ (FRACTIONS)

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆਂ 11 ਨਾਲ ਭਾਗਯੋਗ ਹੈ?
   Which of the following numbers is divisible by 11?
   a) 2146587 b) 2146518 c) 2145539 d) 2146590
2. ਸੰਖਿਆਵਾਂ 5 ਅਤੇ 12 ਦਾ ਲ.ਸ.ਵ. ਹੈ: LCM of numbers 5 and 12 is:
   a) 50 b) 60 c) 120 d) 180
3. 6, 8 ਅਤੇ 12 ਨਾਲ ਭਾਗ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ ਹੈ:
   The smallest 3-digit number which is exactly divisible by 6, 8 and 12 is:
   a) 50 b) 60 c) 120 d) 180
4. ਰਾਮ, ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਨੇ ਚੱਕਰਾਕਾਰ ਰਸਤੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਆਪਣਾ ਚੱਕਰ 15 ਸੈਕਿੰਡ, 16 ਸੈਕਿੰਡ ਅਤੇ 18 ਸੈਕਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਥਾਂ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕਠੇ ਹੋਣਗੇ?Ram, Sham and Harnam started to travel along a circular path. They completed their round in 15 seconds, 16 seconds and 18 seconds respectively. After how much time will they reach their starting point?
   a) 303 ਸੈਕਿੰਡ(seconds) b) 720 ਸੈਕਿੰਡ(seconds) c) 704 ਸੈਕਿੰਡ(seconds) d) 364 ਸੈਕਿੰਡ(seconds)
5. 1 ਤੋਂ 20 ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਹਨ ? How many composite numbers are there between 1 and 20?
   a) 2 b) 4 c) 6 d) 8
6. ਕਾਲਮ A ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਾਲਮ B ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ ।Match the column A with column B.

ਕਾਲਮ A (column A)	ਕਾਲਮ B (column B)
36	11ਦਾ ਗੁਣਜ (multiple of 11)
21	12 ਦਾ ਗੁਣਜ (multiple of 12)
18	7 ਦਾ ਗੁਣਜ (multiple of 7)
33	9 ਦਾ ਗੁਣਜ (multiple of 9)

7. ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਗੁਣਜਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?How many multiples are there of any given number ?
   a) ਸੀਮਿਤ (finite) b) ਅਸੀਮਿਤ (Infinite) c) 1000 d) 100000
8. 100 ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ: How many maximum consecutive numbers less than 100 will be such that there is no prime number between them?
   a) 5 b) 6 c) 7 d) 1
9. ਸੰਖਿਆਂਵਾਂ -5 ਅਤੇ –1 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਹਨ? How many integers are there between -5 and -1?
   a) 5 b) 4 c) 6 d) 3
10. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ –6 ਤੋਂ 4 ਵੱਧ ਹੈ?
    Which of the following numbers is 4 more than - 6 ?
    a) 10 b) -2 c) +2 d) -10
11. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਨਾ ਧਨਤਾਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਣਾਤਮਕ ?
    Which of the following integer is neither positive nor negative?
    a) 1 b) 0 c) -1 d) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ(none of these)
12. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਅੰਜਕ a ਤੋਂ 3 ਘੱਟ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?
    Which of the following expression represents a number 3 less than a ?
    a) 3-a b) a-3 c) 3 +a d) 3 ÷ a
13. ਹੇਠਾਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਉਛਾਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?
    Which of the following shows the maximum rise in temperature?
    a) 0^0C to (ਤੋ) 10^0C b) -4^0C to (ਤੋ) 8^0C c) -15^0C to (ਤੋ) -8^0C d) -7^0C to (ਤੋ) 0^0C
14. –10 ਅਤੇ –15 ਵਿਚਕਾਰ ਸਭ ਤੋ ਛੋਟੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਹੈ: The smallest integer lying between -10 and -15 is:
    a) -10 b) -11 c) -15 d) -14

15. ਰਿਣਾਤਮਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾਤਮਕ ਉਲਟ ਹਮੇਸ਼ਾ _____ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। The additive inverse of a negative integers is:
a) ਰਿਣਾਤਮਕ (always negative) b) ਧਨਾਤਮਕ (always positive) c) ਉਹੀ ਸੰਖਿਆਂ (same number) d) ਸਿਫਰ (Zero)

16. ਰਿਣਾਤਮਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾਤਮਕ ਉਲਟ ਹਮੇਸ਼ਾ _____ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। The additive inverse of a negative integer is:
a) -1 b) 1/0 c) 1 d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ (None of these)

17. ਛਾਇਆ ਅੰਕਿਤ ਭਾਗ ਲਈ ਭਿੰਨ ਹੋਵੇਗੀ: fraction representing the shaded portion is:
a) 4/7 b) 5/7 c) 3/7 d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ (None of these)

18. 11/5 ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਭਿੰਨ ਰੂਪ ਹੋਵੇਗਾ: 11/5 as a mixed fraction will be:
a) $2\frac{1}{5}$ b) $2\frac{2}{5}$ c) $3\frac{3}{5}$ d) $4\frac{2}{5}$

19. ਇੱਕ ਟਾਹਣੀ ਤੇ 12 ਪੰਛੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ 3 ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ 5 ਤੋਤੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਕਬੂਤਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਭਿੰਨ ਦਰਸਾਏਗੀ ? There are 12 birds sitting on the branch of a tree. If there are 3 sparrows and 5 parrots and rest are pigeons then what will be the fraction for pigeons?
a) 3/12 b) 4/12 c) 5/12 d) 7/12

20. ਸੁਰਿੰਦਰ ਅੱਧੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਵੀ ਇੱਕ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਂਨਾ ਨੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ? Surinder eats half Chapati and Ravi eats One & Half Chapaties. The total number of Chapaties eaten by both are:
a) 3 b) 4 c) $1\frac{1}{2}$ d) 2

21. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਨਿਊਨਤਮ ਪਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ? Which of the following is not in its lowest form?
a) 7/5 b) 15/20 c) 13/33 d) 27/28

22. ਕਿਹੜੀ ਭਿੰਨ 4/5 ਦੇ ਤੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ: The fraction which is not equivalent to 4/5 is:
a) 40/50 b) 12/15 c) 16/20 d) 9/15

23. ਜੋੜੋ: (Add): $4\frac{1}{3} + 2\frac{2}{3}$
a) $6\frac{1}{3}$ b) 7 c) $6\frac{3}{6}$ d) $6\frac{1}{3}$

24. 6 ਘੰਟੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਭਿੰਨ ਹੈ? What fraction of the day is 6 Hours?
a) 1/4 b) 1/6 c) 1/12 d) 1/2

25. 27.35 ਵਿੱਚ 5 ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਲ ਹੈ: Place value of 5 in 27.35 is:
a) ਦਸਵਾਂ (tenths) b) ਸੌਵਾਂ (hundredths) c) ਸੈਂਕੜਾ (hundreds) d) ਦਹਾਈ (tens)

26. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 52 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2 ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਦਸ਼ਮਲਵ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ?
Which of the following represents the decimal form of 52 rupees and 2 paise ?
a) Rs 52.2 b) Rs 522 c) Rs 52.02 d) Rs 52.20

27. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦਸ਼ਮਲਵ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਘੱਟਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹਨ?
Which of the following decimals are in decending order:
(a) 0.434, 0.48, 0.344, 0.349 (b) 0.494, 0.49, 0.41, 0.4
(c) 0.345, 0.33, 0.3, 0.434 (d) 0.4, 0.31, 0.410, 0.444

28. 98.53 ÷ 100 = ……….
a) 0.9853 b) 9853 c) 9.853 d) 53.98

29. ਸੰਖਿਆ $11 + \frac{11}{10} + \frac{11}{100} + \frac{11}{1000}$ ਦਾ ਦਸ਼ਮਲਵ ਰੂਪ:
The decimal form of $11 + \frac{11}{10} + \frac{11}{100} + \frac{11}{1000}$ is:
a) 11.448 b) 12.884 c) 12.221 d) 13.284

30. 0.002 + 2.02 + 0.22 =
a) 2.222 b) 2.242 c) 2.202 d) 2.026

31. 27.65 + 18.402 - 2.39 + 7.63 = ……….
a) 21.691 b) 216.91 c) 56.072 d) 51.292

ਅਧਿਆਇ– ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਰੇਖਾ ਗਣਿਤਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ (BASIC GEOMETRICAL IDEAS), ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ (RATIO AND PROPOTION), ਬੀਜ ਗਣਿਤਕ (ALGEBRA), ਆਰੰਭਿਕ ਅਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾਂ (UNDERSTANDING ELEMENTARY SHAPES)

1. ਖੁੱਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਚਿੱਤਰ ਕਿਸ ਕੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?
Which type of the angle is represented by the open book in the given figure?

(a) ਨਿਊਣ ਕੋਣ (acute angle) (b) ਅਧਿਕ ਕੋਣ (obtuse angle) (c) ਰਿਫਲੈਕਸ ਕੋਣ (reflex angle) (d) ਸਮਕੋਣ (right angle)
2. ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ?
From the following, Which type of lines are shown in given figure?
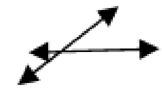
(a) ਸਮਾਂਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ (Parallel Lines) (b) ਕਾਟਵੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ (Intersecting lines)
(c) ਇੱਕ ਬੰਦ ਆਕ੍ਰਿਤੀ (Closed figure) (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈਂ ਨਹੀਂ(None of these)
3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਂਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?
Which of the following represents an example of parallel lines?
(a) ਮੇਜ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਕਿਨਾਰੇ (The adjacent edges of a table top)
(b) ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਪਟਰੀ (a railway track)
(c) ਅੱਖਰ ' X' ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਰੇਖਾਖੰਡ (line segments forming letter 'X ')
(d) ਅੱਖਰ 'V' ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਰੇਖਾਖੰਡ (line segments forming letter 'V')
4. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਦਾ ਆਰੰਭਿਕ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀ ਹੁੰਦਾ? Which of the following has no starting point?
a) ਰੇਖਾ(line) b) ਕਿਰਨ (ray) c) ਰੇਖਾ ਖੰਡ(line segment) d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋ ਕੋਈ ਨਹੀ (None of these)
5. ਚੱਕਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜੀਵਾ ______ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। The biggest chord of a circle is called______
a) ਅਰਧ ਵਿਆਸ (Radius) b) ਕੇਂਦਰ (center) c) ਵਿਆਸ (Diameter) d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋ ਕੋਈ ਨਹੀ (None of these)
6. ਵਕਰ ਜਿਸਦੇ ਸਿਰੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋਣ,____________ ਵਕਰ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।
Curve with closed ends is called______.
a) ਰੇਖਾ(line) b) ਖੁਲੀ ਵਕਰ (Open curve) c) ਬੰਦ ਵਕਰ(Closed curve) d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀ (none of these)
7. ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿੰਨੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਲੰਘ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?How many lines can pass through two points?
a) ਇੱਕ (one) b) ਦੋ (two) c) ਅਣਗਿਣਤ (infinite) d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ (none)
8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਬਹੁਭੁਜ ਦੇ ਵਿਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ?Which of the following polygon has no diagonal?
a) ਤ੍ਰਿਭੁਜ(triangle) b) ਘਣਾਵ(cube) c) ਚਤੁਰਭੁਜ(quadrilateral) d) ਪੰਜਭੁਜ(pentagon)
9. ਚਾਰ ਭੁਜਾ ਵਾਲੇ ਬਹੁਭੁਜ ਨੂੰ _________ ਆਖਦੇ ਹਨ। Polygon with four sides is called_______.
a) ਤ੍ਰਿਭੁਜ(triangle) b) ਚਤੁਰਭੁਜ(quadrilateral) c) ਪੰਜਭੁਜ (pentagon) d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋ ਕੋਈ ਨਹੀ (none of these)
10. ਘੜੀ ਦੀ ਮਿੰਟਾਂ ਵਾਲੀ ਸੂਈ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਕੋਣ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ?
How many degrees the minute hand of a clock will cover in one hour?
a) 90^0 b) 180^0 c) 270^0 d) 360^0
11. ਕੋਣ ਮਾਪਕ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਤੱਕ ਕੋਣ ਮਾਪ ਸਕਦੀ ਹੈ?
What is the maximum measure of an angle that can be measured using protractor ?
a) 60^0 b) 90^0 c) 180^0 d) 270^0
11. ਲੰਬ ਰੇਖਾਵਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੋਣ ਤੇ ਕੱਟਦੀਆਂ ਹਨ?
At which angle, the perpendicular lines intersect each other?
(a) ਨਿਊਨ ਕੋਣ ਤੇ (Acute angle) (b) ਅਧਿਕ ਕੋਣ ਤੇ (Obtuse angle)
(c) ਸਮਕੋਣ ਤੇ (Right angle) (d) ਸਰਲ ਕੋਣ ਤੇ (Straight angle)
12. ਕਿਸੇ ਤਿਕੋਣ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੋਣਾਂ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ ?
Which statement is true for interior angles of triangle.
(a) ਤਿੰਨੋਂ ਨਿਊਨ ਕੋਣ ਹੋ ਸਕਦੇ (All angles may be acute) (c) ਤਿੰਨੋਂ ਅਧਿਕ ਕੋਣ ਹੋ ਸਕਦੇ (All angles may be obtuse)
(b) ਤਿੰਨੋਂ ਸਮਕੋਣ ਹੋ ਸਕਦੇ (All angles may be right angle) (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ (None of these)

14. ਤੁਸੀਂ ਚੱਕਰ ਦਾ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਭਾਗ ਘੁੰਮ ਜਾਓਗੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਤੇ ਘੜੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਕੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰੋ? What part of a revolution have you turned through if you stand facing west and turn clockwise to face east?

a) $\frac{1}{2}$ b) $\frac{1}{3}$ c) $\frac{1}{4}$ d) $\frac{1}{5}$

15. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਅੰਜਕ a ਤੋਂ 3 ਘੱਟ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?
Which of the following expression represents a number 3 less than a ?

a) 3-a b) a-3 c) 3 +a d) 3 ÷ a

16. ਇੱਕ ਪੇਟੀ ਵਿੱਚ 50 ਅੰਬ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਪੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ b ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੰਬਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ?
If there are 50 mangoes in a box, what will be number of mangoes if there are b number of boxes.

a) 3+b b) 3b c) 50b d) 50+b

17. ਰਵੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਉਮਰ, ਰਵੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਉਮਰ ਤੋਂ ਤਿਗਣੀ ਹੈ। 5 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਜੋੜਫਲ ਹੋਵੇਗਾ:The present age of Ravi's mother is three times the age of Ravi. The sum of their age after 5 years will be:

a) 3x+5 b) 2x+5 c) x+5 d) 4x+5

18. ਕਿਸੇ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਦੁਗਣੇ ਵਿੱਚ 5 ਜੋੜਨ ਤੇ ਵਿਅੰਜਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: The sum of twice a number and 5 is written as:

a) x+7 b) 2x+5 c) 5x+12 d) 5x+2

19. ਇੱਕ ਸਮਛੇਭੁਜ ਦੀ ਇੱਕ ਭੁਜਾ *l* ਨਾਲ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ *l* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਲਿਖੋ।
The side of a regular hexagon is denoted by *l.* Express the perimeter of the hexagon using *l*.

a) l b) $6l$ c) l^6 d) l^2

20. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਖਿਆ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਵਿਅੰਜਕ ਹੈ?
Which of the following is expression with numbers only?

a) y+3 b) (7 × 20) – 8z c) 5 (21 – 7) + 7 × 2 d) 5m

21. ਇੱਕ ਚਤੁਰਭੁਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਚਸ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

a) 4 b) 3 c) 2 d) 5

22. ਦੋ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਇਕਾਈ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: What is the unit of ratio of any two quantities?

(a) ਕੋਈ ਇਕਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ (No unit) (b) ਪਹਿਲੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ (unit of the first quantity)
(c) ਦੂਜੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ (unit of the second quantity) (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ (None of these)

23. ਇੱਕ ਕੁਇਜ਼ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਗਲਤ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਤ 5:2 ਹੈ। ਜੇਕਰ 16 ਉੱਤਰ ਗਲਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ: In a quiz competition, the ratio of number of correct answers to the number of incorrect answers is 5: 2. If 16 incorrect answers are given, then the number of correct answers is:

a) 80 b) 30 c) 20 d) 40

24. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ? Which of the following are in proportion?

a) 10, 12, 6, 5 b) 6, 10, 12, 5 c) 5, 6, 10, 12 d) 5, 6, 12, 10

25. ਜੇ ਇਕ ਕਾਰ 3 ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ 120 ਕਿਮੀ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 5 ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਦੂਰੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ:
If distance travelled by a car in 3 hours is 120 kms, then distance travelled by the car in 5 hours is:

a) 200km b) 160km c) 100km d) 150km

26. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਅਨੁਪਾਤ 18:12 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।The ratio equivalent to 18 : 12 is

a) 2 : 3 b) 3 : 2 c) 5 : 1 d) 1 : 5

27. ਜੇ x:6 =55:11 ਤਾਂ x ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।If x : 6 = 55 : 11, then find the value of x.

a) 30 b) 18 c) 24 d) 66

28. ਇੱਕ ਕਾਰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ 60 ਕਿ.ਮੀ. ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। 30 ਕਿ.ਮੀ. ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ?
A car travels 60 km in half an hour. How much time is required to cover 30 km with the same speed?

a) 20 ਮਿੰਟ(min) b) 30ਮਿੰਟ(min) c) 50ਮਿੰਟ(min) d) 60ਮਿੰਟ(min)

ਅਧਿਆਇ – ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (DATA HANDLING), ਪ੍ਰਯੋਗਿਕ ਜਿਆਮਿਤੀ (PRACTICAL GEOMETRY), ਸਮਮਿਤੀ (SYMMETRY), ਖੇਤਰਮਿਤੀ (MENSURATION)

1. ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਗ੍ਰਾਫ਼ ਤੋਂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?
From pictograph, find how many people like red colour?

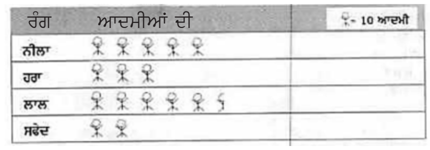

a) 45 b) 50 c) 55 d) 60

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਤੋਂ 4 ਲਈ) ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਛੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫਲਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਕਰੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਗ੍ਰਾਫ਼ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ:
(Question 2 to 4) In a village six fruit merchants sold the following number of fruit baskets in a particular season. Observe the pictograph and answer the following:

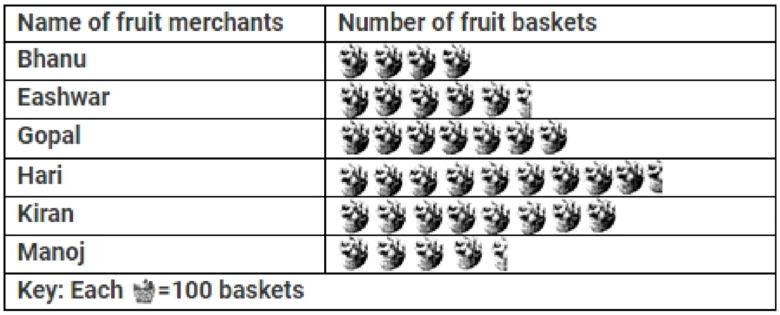

2. ਗੋਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿੰਨੀਆਂ ਫਲਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਕਰੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ? How many baskets were sold by Gopal?
a) 70 b) 600 c) 700 d) 675

3. ਕਿਰਨ ਦੁਆਰਾ ਹਰੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਘੱਟ ਟੋਕਰੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ? How many less baskets sold by Kiran than Hari?
a) 800 b) 150 c) 950 d) 100

4. ਉਹਨਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ 600 ਜਾਂ 600 ਤੋਂ ਵੱਧ ਟੋਕਰੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ।
Name the merchants who have sold 600 or more number of baskets.
(a) ਭਾਨੂ, ਹਰੀ, ਗੋਪਾਲ (Bhanu, Hari, Gopal) (b) ਗੋਪਾਲ,ਹਰੀ, ਕਿਰਨ (Gopal, Hari, Kiran)
(c) ਗੋਪਾਲ, ਹਰੀ, ਭਾਨੂ (Gopal, Hari, Bhanu) (d) ਹਰੀ, ਕਿਰਨ, ਭਾਨੂ (Hari, Kiran, Bhanu)

5. ਜੇਕਰ ਇੱਕ 10 ਕੋਕ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹਨ ਤਾਂ 25 ਬੋਤਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਦਰਸਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?

If one represents 10 bottles of coke then how is 25 bottles of coke represented?

a) b) 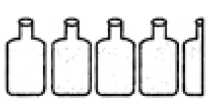 c) 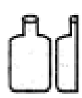 d)

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ– 6 ਅਤੇ 7 ਲਈ) -ਇਸ ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਜੋ ਇੱਕ ਰੈਡੀਮੇਡ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਤੱਕ ਹੋਈ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ:
Observe this bar graph which is showing the sale of shirts in a ready made shop from Monday to Saturday. Now answer the following questions :

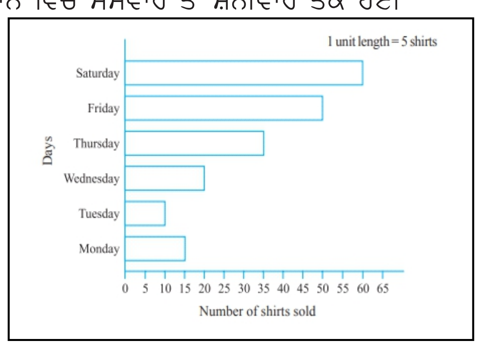

6. ਕਿਹੜੇ ਦਿਨ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ?
On which day were the maximum number of shirts sold?
(a) ਸੋਮਵਾਰ (Monday) (b) ਮੰਗਲਵਾਰ (Tuesday)
(c) ਸ਼ਨੀਵਾਰ (Saturday) (d) ਵੀਰਵਾਰ (Thursday)

7. ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 700 ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ? What percent of shirts were sold on Thursday, if 700 shirts were sold in that week?
a) 10 b) 20 c) 30 d) 40

8. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਆਇਤ ਦੀ ਲੰਬਾਈ L ਅਤੇ ਖੇਤਰਫਲ A ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਚੌੜਾਈ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ?
If length of a rectangle is L and its area is A, then its breadth is:

a) $\frac{A}{L}$ b) L + A c) $\frac{L}{A}$ d) A x L

9. ਇੱਕ ਰੁਮਾਲ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲੇਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ,ਸਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
Which of the following should be known to buy lace which is to be put around a handkerchief?

(a) ਇਸਦਾ ਪਰਿਮਾਪ (its perimeter) (b) ਇਸਦਾ ਖੇਤਰਫਲ (its area

(c) ਇਸਦਾ ਪਰਿਮਾਪ ਅਤੇ ਖੇਤਰਫਲ ਦੋਵੇਂ(both area and perimeter) (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀ(none on these)

10. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਆਇਤ ਦੀ ਲੰਬਾਈ L ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ B ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?
If length of a rectangle is L and its breadth is B, then its area will be:

a) 2L x B b) L + B c) L - B d) L x B

11. ਜੇਕਰ ਵਰਗ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 225 ਸਮ^2 ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਭੁਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?
If area of a square is 225 cm^2 then what will be the length of its side?

a) 15 ਸਮ (cm) b) 60 ਸਮ(cm) c) 225 ਸਮ(cm) d) 30 ਸਮ(cm)

12. 50 ਮੀਟਰ ਲੰਬਾਈ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਆਇਤਾਕਾਰ ਬਾਗ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 300 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੈ ਬਾਗ ਦੀ ਚੋੜਾਈ ਕੀ ਹੈ?
The length of a rectangular park whose area is 300 square metres is 50 metres. What is its breadth?

a) 4m b) 6m c) 8m d) 1500m

13. ਸਮ ਛੇ ਭੁਜ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਹਰੇਕ ਭੁਜਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 8 ਮੀਟਰ ਹੈ?
What will be the perimeter of regular Hexagon Whose each side of length 8 metre ?

a) 14 ਮੀ(m) b) 48 ਮੀ(m) c) 10 ਮੀ(m) d) 50 ਮੀ (m)

14. ਇਕ ਤਾਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 12 ਸਮ ਹੈ।ਉਸ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਵਰਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਵਰਗ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
The length of a wire is 12 cm. A square is formed by folding it. What will be the area of the square?

a) $36cm^2$ b) $144cm^2$ c) $9cm^2$ d) $12cm^2$

15. ਇਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦੀਆਂ ਦੋ ਭੁਜਾਵਾਂ 12 ਸਮ ਅਤੇ 14 ਸਮ ਹਨ। ਇਸ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ 36 ਸਮ ਹੈ।ਤੀਸਰੀ ਭੁਜਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕੀ ਹੈ?
Two sides of a triangle are 12 cm and 14 cm. The perimeter of the triangle is 36 cm. What is length of the third side?

a) 18cm b) 26cm c) 10cm d) 20cm

16. ਇੱਕ ਸਮ ਪੰਜਭੁਜ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ 100 cm ਹੈ। ਇਸਦੀ ਹਰੇਕ ਭੁਜਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?
The perimeter of a regular pentagon is 100 cm. What will be the length of its each side?

a) 4 b) 25 c) 20 d) 50

17. ਇੱਕ ਆਇਤਕਾਰ ਗੱਤੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 45 ਵਰਗ ਸਮ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਲੰਬਾਈ 5 ਸਮ ਹੈ।ਆਇਤਕਾਰ ਗੱਤੇ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਹੈ:
The area of a rectangular piece of cardboard is 45 cm sq and its length is 5 cm. The width of the cardboard is ——————

a) 9cm b) 4cm c) 7cm d) 8cm

18. ਇੱਕ ਵਰਗਾਕਾਰ ਅਤੇ ਆਇਤਕਾਰ ਪਲਾਟ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ ਸਮਾਨ ਹੈ।ਜੇਕਰ ਵਰਗ ਦੀ ਭੁਜਾ 40 ਮੀ ਅਤੇ ਆਇਤ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 50 ਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਇਤ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਹੈ: A square and a rectangular plot of a land have same perimeter. If the square is of side 40 m and rectangle is of length 50 m. Then area of rectangle is

a) 200ਸਮ ਵਰਗ(cm^2) b) 150ਸਮ ਵਰਗ (cm^2) c) 1500ਸਮ ਵਰਗ (cm^2) d) 1600 ਸਮ ਵਰਗ(cm^2)

19. ਇੱਕ ਸਮਦੋਭੁਜੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਵਿੱਚ __________ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
Symmetry lines in Isosceles triangle are _____________

a) ਇੱਕ (one) b) ਦੋ (two) c) ਤਿੰਨ(three) d) ਕੋਈ ਨਹੀਂ (none)

20. ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀਆਂ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:
The number of symmetry lines in a circle is

a) 0 b) 2 c) 4 d) ਅਣਗਿਣਤ (Infinte)

21. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿਹੜੇ ਅੱਖਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?
Which of the following letters does not have any line of symmetry?

a) M b) S c) K d) H

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਅੰਕ ਦੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
Which of the following digits has only one line of symmetry ?
a) 1 b) 3 c) 5 d) 7

2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੀ ਦੋ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹਨ?
Which of the following figures has two lines of symmetry ?
a) 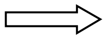 b) c) 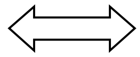 d) 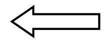

3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਕੇਵਲ ਖੜਵੀਂ ਸਮਮਿਤੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
Which of the following alphabet has vertical line of symmetry ?
a) M b) B c) C d) D

4. ਦਿੱਤੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹਨ?
How many lines of symmetry are there in given figure ?
a) 0 b) 1 c) 2 d) 4

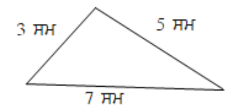

5. ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਵਿੱਚ .... ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਮਿਤੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ?
A triangle cannot have more than .... lines of symmetry ?
a) 1 b) 3 c) 2 d) 0

6. ਬਗੈਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੰਕਾਂ 3, 0, 9, 1 ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਹੈ:
The greatest four digit number using digits 3, 0, 9, 1 without repetition is:
a) 9301 b) 9311 c) 9103 d) 9310

7. ਇੱਕ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ 50 ਕੁਰਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇ 32 ਭਰੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ 18 ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ?
Which of following is true when in a hall 32 chairs are filled from total of 50 and 18 are vacant.
a) $50+32=18$ b) $50 \div 32 = 18$ c) $50-32=18$ d) $50 + 18 = 32$

8. ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਿਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। One day is equal to..............
a) 12x12 ਘੰਟੇ(hours) b) 60x60 ਸੈਕਿੰਡ(seconds) c) 24x 60 ਮਿੰਟ (min) d) 360 ਸਾਲ(years)

9. ਹੇਠ ਲਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹਿ–ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਹੈ?Which of the following is pair of co-primes?
a) 6 and 8 b) 18 and 35 c) 7 and 35 d) 30 and 415

10. 3 ਅਤੇ 9 ਨਾਲ ਭਾਜਯੋਗਤਾ ਪਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: Divisibility by 3and 9 can be checked by:
a) ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਨਾਲ (sum of digits) b) ਆਖਰੀ ਅੰਕ ਤੋਂ (last digit)
c) ਆਖਰੀ ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ (last two digits) d) ਆਖਰੀ ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ (last three digits)

11. ਕਿਸੇ ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ ਤੇ ਸਿਫਰ ਤੋਂ 5 ਇਕਾਈਆਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਹੜੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
On any number line which integer is 5 units to the right of zero (0) ?
a) +5 b) -5 c) +4 d) -4

12. ਹੱਲ ਕਰੋ: (Solve) : $1+ 2 + 3 + (-1) + (-2) +(-3)$
a) -6 b) -12 c) 0 d) 12

13. –1 ਅਤੇ 1 ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੰਨੀਆ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਹਨ? Number of integers lying between -1 and 1.
a) 1 b) 2 c) 3 d) 0

14. –1 ਦੀ ਪਿਛੇਤਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? The predecessor of the integer -1 is.
a) 0 b) 2 c) -2 d) 1

15. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 7/8 ਅਤੇ 3/8 ਦਾ ਅੰਤਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
Which of the following is the difference of 7/8 and 3/8?
a) +5 b) -5 c) +4 d) -4

16. 16 ਸਮ 7 ਮਿਮੀ ਨੂੰ ਮੀਟਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: Conversion of 16 cm 7mm in meters is:
a) 1.67 b) 0.167 c) 16.7 d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀ (none of these)

17. ਘੜੀ ਦੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸੂਈ 12 ਤੋਂ 6 ਤੱਕ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਸਮਕੋਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਤਾ ਕਰੋ?
The hour hand of a clock moves from 12 to 6. Find the number of right angles?

a) 1 b) 2 c) 3 d) 4

18. ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਬਣਾਉਂਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਕਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ?
Try to make a triangle with the help of matchsticks. In which of the following situations, will you be Unable to make a triangle?

(a) 3 ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ (With 3 matchsticks) (c) 5 ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ (With 5 matchsticks)

(b) 4 ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ (With 4 matchsticks) (d) 6 ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ (With 6 matchsticks)

19. ਇੱਕ ਚਤੁਰਭੁਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਿੰਨੇ ਸੈੱਟ-ਸੁਕੇਅਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋਗੇ।
How many (minimum) set-squares are needed to make a quadrilateral?

a) ਦੋ (Two) b) ਤਿੰਨ (Three) c) ਚਾਰ (Four) d) ਪੰਜ (Five)

20. ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਭੁਜਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਭੁਜ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
A polygon with the least number of sides is called?

a) ਪੰਜਭੁਜ(pentagon) b) ਛੇ ਭੁਜ (hexagon) c) ਚਤੁਰਭੁਜ(quadrilateral) d) ਤ੍ਰਿਭੁਜ(triangle)

21. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਆਕਾਰ ਤਿੰਨ-ਪਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?
Which of the following is not a 3-Dimensional shape?

a) ਵੇਲਣ (Cone) b) ਸ਼ੰਕੂ (Cylinder) c) ਘਣਾਵ (Cuboid) d) ਚੱਕਰ (Circle)

22. ਜੇਕਰ n = 3 ਹੈ ਤਾਂ 4n ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।
If n = 3 then find the value of 4n ?

a) 14 b) 15 c) 12 d) 6

23. ਜੇਕਰ ਆਇਤ ਦੀ ਲੰਬਾਈ *l* ਅਤੇ ਚੋੜਾਈ b ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।
If length of rectangle is *l* and breadth is b. What will be its area?

a) l + b b) 2l + 2b c) 2l + b d) lb

24. ਜੇਕਰ ਬਾਲੂ ,ਰਾਜੂ ਨਾਲੋਂ 3 ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਹੈ। ਰਾਜੂ 9 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ,ਤਾਂ ਬਾਲੂ ਦੀ ਉਮਰ ਪਤਾ ਕਰੋ।
If length of rectangle is *l* and breadth is b. What will be its area?

a) 3 ਸਾਲ b) 6 ਸਾਲ c) 4 ਸਾਲ d) 5 ਸਾਲ

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ 25 ਅਤੇ 26 ਲਈ) ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 30 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਆਲੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ:
The following pictograph shows the number of absentees in a class of 30 students during the previous week:

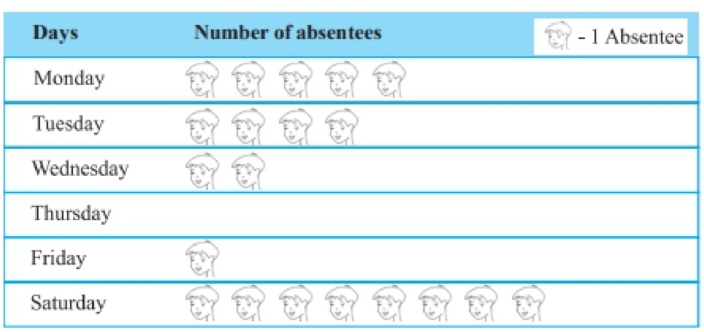

25. ਕਿਸ ਦਿਨ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ?
On which day maximum number of students were absent?

a) ਸੋਮਵਾਰ (Monday) b) ਮੰਗਲਵਾਰ (Tuesday) c) ਸ਼ਨੀਵਾਰ (Saturday) d) ਵੀਰਵਾਰ (Thursday)

26. ਕਿਸ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪੂਰੀ ਸੀ?
On which day the attendance was full?

a) ਸੋਮਵਾਰ (Monday) b) ਮੰਗਲਵਾਰ (Tuesday) c) ਸ਼ਨੀਵਾਰ (Saturday) d) ਵੀਰਵਾਰ (Thursday)

27. ਜੇਕਰ ਆਇਤ ਦੀ ਲੰਬਾਈ L ਅਤੇ ਖੇਤਰਫਲ A ਹੈ ਤਾਂ ਚੌੜਾਈ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ?
If length of a rectangle is L and its area is A, then its breadth is:

a) $\frac{A}{L}$ b) L + A c) $\frac{L}{A}$ d) A x L